J. Siljo

SEPPELÖITY

Werner Söderström
Osakeyhtiö

SEPPELÖITY

J. SILJO

SEPPELÖITY

MURHEELLINEN KOMEDIA

PORVOOSSA
WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

PORVOOSSA, WERNER SÖDERSTRÖM
OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINOSSA 1918

HENKILÖT:

Aaro Vesuri.
Leskirouva Vestman, hänen äitinsä.
Kerttu Keränen, musiikkiopistolainen.
Johan Wilhelm Moisio, fil. lis., toimittaja, 'tirehtööri', y. m.
Torsten Tanhua, dosentti, kirjailija,
Kalle Tikka, maalari.

Aika ja paikka: huhtikuun alkupuolelta vappuun; Aaro Vesurin asunnossa tullin ulkopuolella.

I NÄYTÖS.

Isonpuoleinen, matala kamari vanhanaikaisessa puutalossa. Taustaseinässä kaksi ovea, joiden välissä suuri, valkaistu nelikulmainen kakluuni. Vasemmalla seinällä pesukaappi, piironki, leveä ikkuna, jonka edessä soikea pöytä, kevyt sohva ynnä tuoleja, sekä kirjahylly. Oikealla seinällä, samoin ikkunan edessä, kapea kukkapöytä poikittain, kirjoituspöytä viistosti sitä vastaan, kumpikin vähän matkan päässä ikkunasta; kokoomaton, ryijyllä peitetty vuode, ulottuen lähes näyttämön reunaan. Tuoleja siellä täällä, pari pitkää riepumattoa yli lattian. Seinillä kuvajäljennöksiä, joku pieni taulu; ovipielessä vaatenaulakko. — Jokseenkin täysinpalvellut huonekalusto todistaa köyhyyden ohessa asujamen hyvää huolenpitoa siitä.

Huhtikuun kirkas aamupäivä; päivänpaistetta eteläisen — oikeanpuoleisen — ikkunan täydeltä, joka on raollaan. Uunissa tuli.

AARO VESURI *ja* KERTTU KERÄNEN.

AARO

(asettuen puoli-istuvaan asentoon kirjoituspöydän reunaa vasten, deklamoi korjauslukuarkista.)

'Laps olin, kun jo tuta sain,
oi aika, pyytees, aattehes:
vaan valheina mua kietoi vain
ne lukinverkko-vaattehes!'

KERTTU

(askarrellen kukkien luona.)

'Sotilaspojaltapa' kajahtaa:
'Laps olin . . .' — Silläkö sä aiot alkaa?

AARO

Sotilaan pojaks synnyinhän myös minä
ja sotaan aion, mistä ikänään
ei isä mitään tiennyt. Tää on alku,
tää ensi toitaus on, haaste taistoon.

KERTTU

(tullen likemmäs.)

Vaan luehan ne laulut leivosesta.
Ne on toista, ne on sulaa soittoa!

AARO

Siks että sinusta ne laulavat!
(Selailee arkkeja, löytää ja deklamoi.)
'Tuhatvuotiaaksi jo itseni luulin,
lumen peittämäksi jo pääni luulin,

ja luulin syömeni jäähän jääneen,
— kun pääni päältä sun laulus kuulin.

Kevätlaulus kuulin ja nuorruin siitä,
ja lumi ja jää suli ilosta siitä!
Nyt, sydän, liity sen leivon ääneen,
ja laulu, hautaani saakka riitä!'

— Ei, tämä ammonaikaist' on jo mulle.

KERTTU

Oo, minäkin siis ammonaikainen!

AARO

(tavoittaen häntä kiinni.)

Et, Herran-Kerttu, sit' et uskokaan!
Vaan kuules, odotahan vuosi, kaksi,
jo lempes arvoinen on lauluni!
Sa leivonen, ja minä kevätpuro:
sa laulcit minulle jäänlähtö-päivän,
ma sulin, jääni loin — ja tulvin nyt.
Sä viserrellä vierilläni saat,
mä riennän, liityn suurten virtain soittoon;
sä päivän säihky laula minulle,
mä kevään uhman soitan ihmiselle:
'pois vanhat sillat, lahot laiturit,
pois palkovenheet lasten, haaveksijain,
pois maalle, mik' on pettävää ja mätää!'
— Niin, taistelua, vihaa viritän,
ja vasta voiton palkaks sinut valtaan.

KERTTU

(torjuen häntä pois.)

Uh sua! Vihoissasko minut veisit!
Ei, rauhaan saat sä jättää maailman.
Tuo kukkapöytä kaada lattiaan!
Kas tässähän sull' onkin taistelua.

(Käy laulahtaen käsiksi Aaron tukkaan; A. saa hänet kiinni.)

AARO

Nyt aseet alas, taikka —! Kuule tosi:
ma laulan u h m a l l' oman kodin kokoon,
— vaan runon uhma, rakkautt' on sekin!

KERTTU

Hui, sille rakkaudelle nauretaan!

(Halaten.)

Vain t ä m ä rakkautt' on maailmassa.
Ne sinut tuppisuuksi nauravat.
— Tiedänhän: 'naisille' sa vihoittelet,
kun ahdast' on sun muka maailmassa;
vaan naiset sinut pussiin pistävät,
siell' uuden äänen kyllä laulus saa.
Ja miehet ovat paranemaan päin:
miks suutut heihin, kun ei naisetkaan?
Ja miehiä he suuria on kaikki,
voi, Aaro-parkani ne tallaa pian.

AARO

Tuo juuri, tuo se oikein naista on!

(Puristaa käsivarsista Kerttua; K. riistäytyy irti.)

KERTTU
(uhitellen.)
Ja miestä! Moisiokin —

AARO
Moisiokin —?
Mit' on se korppi sulle sepittänyt?
Ja missä?

KERTTU
Kas, jo nenälleshän otat!
Vain vähän pyörin viime vappuna
mä hänen kanssaan 'Riennon' iltamassa.
'Et etees katso', sinusta hän sanoi;
'vesoimes kiviin hakkaat', nauroi hän.

AARO
Aa, nauroi! 'Vesoimesta' pilkkaa veisti!
Niin herrain kestää. Vaan m u n kuunnella
ei kannata sen haaskalinnun ääntä!

KERTTU
Ei sentään pahalla hän puhunut!
Sa turhaa taas —. Vain itseäsi sääli,
vain sukulaisenas hän siihen johtui,
— ei toki pilkkaa hän —

AARO
Ei tietenkään!
Ja kuinka minua ei säälis mies,
ma jolle sukua oon taatusti
kuin kermalle on kirnun viimeinen
virutusvesi sukua! Mut ollaan —.

viel' ensi vappuun ollaan sukua!
Vaan silloin minä tanssit tarjoon heille,
niin herroille kuin narreille, — on viulu
jo viritetty...
(Heiluttaa korjauslukuarkkeja.)

KERTTU
Viulutanssit vain!

AARO
Piano ensi vuonna heille soi,
ehk' orkesteri täys jo seuraavana.
Vaan nyt jo tuta saa he nilkoissaan,
mi mun on sukuvirttä, mikä heidän.
(Selaillen taas papereitaan.)
Ja 'Vapputanssit' — siinä kirjan nimi!
Kuin ketut Simsonin nää säkeet tulta
voi tuoda eloon monen moision —.

KERTTU
Myös minut yhteen iloon lasket kai —
mut uudet tanssikengät tarvitsen!

AARO
Ne kustannetaan pääsymaksuista —
enk' ota sanaas kuvaannollisesti.

KERTTU
Ei, älä toki!
(Pudottautuu halaamaan Aaron polvia)
Kiitos, kiitos!

(Aaro nostaa toisen jalkansa hänen päänsä päälle.)
Karhu!
Nyt olen kiltti, uskon sua vain.

AARO

Niin, nainen, uskos hyvin palkitaan:
mun lähin yleisöni saat sa olla.
(Nostaa hänet ylös, työntää hänelle arkkeja.)
Mun nuoruuttani kannat kädessäs,
kun näitä kannat; ja tää nuoruuteni,
se raivaa tien mun miehuudelleni,
jos mikään raivaa. Tilini mä teen,
teen välit selviks 'ystävien' kanssa:
elämäkertaani nää lehdet on,
elämäkertaa monen ystävyyden,
jotk' on koi syönyt, ruoste raiskannut;
tarinaa, milloin kevään-valoisaa
ja milloin syksyn-synkkää, lemmen, vihan
ja toivon, vääryyden, jotk' yhtärintaa
mua lapsuudest' on asti ruokkineet.
(Toisesta huoneesta alkaa kuulua rva Vestmanin virren hyräilyä: 'En ymmärrä,
mik' ilo, mikä kunnia . . .'
Aaron ääni ylenee.)
Jos nimeni vain pilkka liekin vielä,
nyt nimen teen, min kaiku päitä puhkoo!

KERTTU

Vain leikkisanaa turhaan haudot sa.

AARO

Älähän mitään: tanssikenkäs saat sa!

(ROUVA VESTMAN *tulee, virttään hyräillen, kohentamaan pesää.)*

AARO

Ja äitimuori — äitimuori saa —
— vaan mikäs murhe nyt —?

ROUVA VESTMAN

Ei paljon mikään —.

AARO

(naurahtaen.)

Tais toraa pitää talon rouva taas!
Ei huolita —.
(Pyöräyttää äitiään ympäri.)
Vai karhusiko jälleen?
Viis siitä! Pian omilleen hän pääsee,
hopeatarjottimella sen viette!

ROUVA VESTMAN

Hopea —! Multaa edes meillä ois.
Ees perunoille penkin, pari saisi.
Vaan vähät! Kesää taas ei tule meille —.

AARO

Vai ei — ei lupaa?
(Tuohahtaen.)
Ilmi-noita! pitää
'puutarhaa' muka niinkuin autuuttaan:
vain kivi siellä itää, haapa vesoo,
vain koiranputki tähkii. Saakuri!
Vain ilkeyttään sen kieltää meiltäkin.

ROUVA VASTMAN

Ois oma mökkipaha meilläkin!
Ois tointa sulla —

AARO

(jälleen leikkisästi)

Tointa! Eikös ole?

(Viittaa papereihinsa.)

Ei huolita!

(Kohoittaen äitiään leuasta.)

Kun talonsa saa mankko
vasaran alle, m e sen huudamme.
— Oo, rahaa kyll' on maassa! — Perunoille
ja kaalille 'puutarha' raivataan,
hedelmäpuilla, marjapensailla
tuo päivärinne uuteen uskoon saadaan.
Ja sisäänlämpiävä sauna rantaan —

ROUVA VESTMAN

(puoli-uskossa, myhähtäen)

Niin sauna — saatava se sekin ois!
Ja navetta ja lehmä —

AARO

Täysi hoito!
Ja mehiläisille maat hyvät on.
Maall' elää voihan täälläkin. Me täällä
omasta takaa toimeen tulemme,
ja omaa tointaan jokaisella on.

KERTTU

(samaan puoli-leikkisään äänensävyyn.)
Ja täältä kaalimailta kaupunkiin
maailmaa pahaa oikein pommitamme.
Perunasodan teemme oikean —.

AARO

Älähän huoli: visertele sinä,
saat palkkas, pian saat ne —
(Kerttu tulee hyrähtäen ja peittää Aarolta suun.)

ROUVA VESTMAN

Mitä saa?

AARO

Saa äitimuori uudet kepottimet.

ROUVA VESTMAN

Mitäpä minä enää tarvinnen.
Ees itse jotain saisit.

AARO

Minä saan,
saan n i m e n ensin.

ROUVA VESTMAN

Nimen? Minkä nimen?
Viel' eikö tullut hyvä nimestäs?

AARO

Ei vielä. Vestman — Vesuri — ne on
jo kulut, — Vesoin ehkä pystyy vielä.

ROUVA VESTMAN

(myhähtäen.)

Hupatat aina. Leikiksi lyöt kaiken.

(Huoahtaa.)

Ei, ei! Ois oma mökki meilläkin —.

(Menee.)

AARO

(hänen jälkeensä.)

Vain lähitaloja jo tarkastelkaa,
mi mieluisin ois niistä!

(Jälleen alkaa kuulua rouva Vestmanin virttä.)

KERTTU

Turhanpäin
noin laitat vanhan äitis haaveilemaan.

AARO

Vai -- turhanpäin?

(Varmasti.)

Ei ole sanottu.
Vaan miten päin tän' aamuna sa nousit?
Niin pikkuviisas, — sormi koholl' aina —.

KERTTU

Niin paljon luvass' on.

AARO

Vain muista kaikki!

KERTTU

Perunat, kaalit hyvät syödä on.
Kun malttais niitä kyllin säästää, jotta
ne taiteet, matkat suuret kävis päinsä —

AARO

Ahaa, vai sitä varvasta jo hieroo!
(Nostaa pöydälle istuutuneen Kertun toisen jalan kainaloonsa, sivaltaa siitä kengän.)

KERTTU

Ai jee —

AARO

Ei sentään vereslihalla?
— Ei, matkat tehdään, taiteet opitaan.
Vai nyt jo sull' on huoli huomenesta,
kun ilopäivä mulla.

KERTTU

(teeskennellyn kaihoavasti ikkunaan päin.)
Minä huokaan
hääpäiväämme. Jos syksyllä se on —

AARO

(kävellen edestakaisin papereita kädessään.)
Jo vaikka kesällä —

KERTTU

— jos —

AARO

Toinen 'jos' —?

KERTTU

— häämatka taattu on; jos —

AARO

(pysähtyen Kertun taakse.)

Kolmas ehto —?

KERTTU

— saan jäädä lauluopintojani
jo silloin ulkomaille jatkamaan —;

AARO

(huolettomasti.)

— niin sitten vasta tohdit iloita?
Et häitä häitten vuoksi huokailekaan?
— Ah, kelkkaani vain katumoikses läksit!

KERTTU

(hosuen.)

Mokoma oot! Vaan minusta et pääse!
(Painaa poskensa Aaron suuile.)

AARO

(pudistaa häntä käsivarresta.)

Voi Herran-Kerttu, rakas ristini!
On meillä toisissamme kärsimistä!
Kunp' enkelien kieltä taitaisin,
ei noin ois heikko uskos —

KALLE TIKKA

(työntää raollaan olleen ikkunanpuolikkaan ulkopuolelta auki, kädessään olutpullo, huutaa sisään.)

Heipä hei!

KERTTU
(kohentautuu, sukaisee tukkaansa.)

AARO
(pyörähtää kiivaasti.)
Ku - kuka juutas?

KALLE TIKKA
Ota vastaan tuo.
(Kiipee ylös.)

AARO
Se, se on Tikkaa. Etkö ovest' osaa?

KALLE TIKKA
(kahareisin ikkunalaudalla.)
Puunkylki tikanpojan tuttu tie.
— Ahaa, sa lintus kanssa nokatusten —.
Hei, lennä, lennä, leppäkerttunen,
tuo lasi mulle, toinen itsellesi,
niin kilistämme, vanha heila!

KERTTU
(ojentaa lasin pöydältä.)
He!

KALLE TIKKA
(sipaisee Kerttua leuan alta, Kerttu kopahuttaa häntä lasilla päähän.)
He! — se on sitä paljon: hellerei,
kun tulit! Terve sulle! Terve mulle!

(Ryyppää, ottaa sitten taskusta voileipiä ja murkinoi. Aarolle:)

Jos tuo sun älypääsi, pyhä veli,
ois parempi kuin on, tää maisema
sua ruokkis, rikastuttais, kuten mua.

AARO

Jaa sua! Töhertää taas taidat siellä.
Puolenkosadan markan taulun saat
vai viidentoista — ?

KALLE TIKKA

Viidentoista sadan,
jos niikseen tulee. Katsos tuonne noin:
sun nenäs alta vien jo satoani.

AARO

Vähäänhän peltohiiri tyytyykin:
keväisen pellon ruissänkeen jo.

KALLE TIKKA

Mies ootkin sa, jos vainiolta tältä
syyssadon parhaan osaat korjata.

KERTTU

(joka on mennyt toiselle puolen huonetta, tehden pieniä tanssiliikkeitä.)

Ja mitä paljon se on?

KALLE TIKKA

(viitaten pihalle päin.)

Kysyy häntä.
Syyssato kypsä — tuollahan se keinuu,
— mies, joudu emäntätäs katsomaan!

AARO

Hee—!

KALLE TIKKA

Kuten sanoin: hyvin ruokiintuisit,
jos älypääs — — tai suoraan sanoen:
pois korjaa syksyn täysi tähkäpää,
— humalanoras tämä mulle jätä!

(Osoittaa Kerttua.)

— Tuo lasis, kilistämme harjakaiset
hei, peltohiiri toikkaa —!

KERTTU

Painu peltoos!
Jo kruununolut nousee päähäs noin.
Oot lysti vielä, sekaisin käyt kohta.

KALLE TIKKA

Kuin monet samppanjat tuo haane sulle
on tarjonnut — tai luulet tarjoovan?
— Kuin viiniä tää kevät mulle on.
Näin viime yönä unta sinusta —:

KERTTU

Ja kenen lattialla?

KALLE TIKKA

Siitä viis!
— Toi sulle enkelien siivet joku,
— kuin tämä Aaro —, vaan ne pois sa torjuit,
ja katosit — ja samassa mä näin
tuoreella kankaallani leppäkertun.

KERTTU

(painautuen Aaron kainaloon.)
Ai velhoa, se vasta pyytömies!

KALLE TIKKA

Mut unikirja aina toden tietää:
pian runoniekasta saat kylliksesi,
ja korvaat vanhan velkas minulle.

KERTTU

Ja kankaallesi lennän väriksi,
kun värit paletiltas lopahtavat —.

KALLE TIKKA

Kuin kauan luulet sua jaksavan
tään jallin pitää omanaan? ja miten?

KERTTU

Ah niin, mut ehkä Kalle Tikka auttaa...

AARO

(menee pöydän luo, sieppaa sanomalehden; Kalle Tikka ottaa Kerttua käsipuolesta.)
Kas tästä saat suupalaks uutisen.
Ma valitan: se toivos vie.

KALLE TIKKA

Oon nähnyt.
(Kertulle.)
Tään loruihin viel' uskotko sa, nainen?

KERTTU

Ne yhteisiä lorujamme on.
Saat onnitella meitä yhteisesti.

KALLE TIKKA

Oo ihmislapset, taivast' ärsytätte,
tulella leikitte, oo sokeat!
(Näyttää toista sivua sanomalehdestä.)
— Kas tässä! Tietääkö ees herra itse,
ett' on nää 'Palotorni'-kirjeenne
jo päässeet vaaralliseen huomioon?
Vai eikö tiedä?

AARO

Kiitos sun: nyt tiedän.
Sa seismograafiksi oot omias.
— Asianomaiset jos tuntee ne,
se onkin tarkoitus. —
(Runojaan näyttäen.)
Vaan näissä jotain
on heidän pesueelleen.

KALLE TIKKA

(Kertulle.)
Kuule tarkoin,
ja ymmärrä, mi häll' on tarkoitus:

hän pyytää polttaa suurta Tanhuaa
ja Selinata — kansan kaitsijoita.
Ja nyt on Rouvan tähtisilmät näissä.
Kai ymmärrät jo, mitä tietää se?

KERTTU

En. Eikä Aarokaan.

KALLE TIKKA

Ei, näkee sen.
Ei, ett' on kärpäsläpän alla kohta!
Kun Tanhua vain pikkusormeaan
vähäisen koukistaa, niin 'palotornis'
jo sortuu, mies — ja taiteen sääntöin mukaan.
Ei ihmisapu sua pelasta,
ei serkku Moisio — se Pilaatus
Heroodekseenkiin yhtyy, Tanhuaan,
jos niikseen tulee, — kuten tulla taitaa.
Ei taivaan taatto suojata voi sua.
Josp' oisitkin sä peltohiiri nyt.
— Ei, armon aikana sa nahkas luo!

AARO

Niin luon, ja nahkani jo uus on tässä.
Saat sitä, turmanlintu, nokkia!

KALLE TIKKA

Ähää! —

(Kertulle.)

Mit' oikein tarkoittaa hän, mitä?

(Selailee tarkkaavaisesti Aaron tarjoamia arkkeja.)

Vai haukan höyheniin sä, peipponen —
— Ke - ke! Kas höyrypäätä!

AARO

Jokos uskot,
ett' on se —

KALLE TIKKA

— sappi särjelläkin? Onpa!
(Ojentaa pois paperit. Kumartaa, tekotoisesti.)
Saan surkutella.

KERTTU

Se on Kalle Tikkaa.

AARO

Mä tästä pian totiseksi käyn.
Lukea etkö osaa?

KALLE TIKKA

Liian hyvin.
Rivies läpi luen kohtaloas:
jos n ä i n sä pyrit luomaan nahkasi,
et enää monta kesää näe täällä.
— Sanoa sääli, paha salatakin:
on vastuu noista liian kova sulle.

AARO

Ja miten mun — ?

KALLE TIKKA

Vain hiljaa kujerra
— ja vatsakupuasi kasvattele,
(taputtaa Aaron vatsankohtaa)
noin, kellukaksi — salkku kainaloos —

AARO

Lyö kättä mestarilles Moisiolle!

KALLE TIKKA

Me *villit* Maecenaita tarvitsemme.
Sinusta voisi olla toiveita,
jos ansioitat itses siihen osaan.
Sun päätäs silkkipönttö hyvin pukee,
ja vartees sopii vatsakellukka
ja kupeellesi salkku — mitä, Kerttu?

KERTTU

Paremmin kuin sun kaulaas vanne tuo
(Viittaa Tikan kaulusta.)

KALLE TIKKA

(siirtyy Aaron taa, taputtaen häntä päähän)
Vaan näillä hermoillas et haukkain teitä
sä pääse kauan. — Kiitos murkinasta. —
(Tarttuu Kerttuun.)
Nyt lennä vapauteesi kanssani,
me heinäsirkkoinakin elämmehän!
(Katsahtaen ulos ikkunasta.)
Ai juutas!

KERTTU

Jokos menit sekaisin!
Ma varoitinhan —

KALLE TIKKA

Mikä nauta siellä
mun tauluani nuuskii!?

KERTTU *ja* KALLE TIKKA
(yhtaikaa.)

Moisio!

AARO

Älähän — Moisio? No, onnekses!
Saat siitä Maecenaas, jos niin on säätty,
— voi hältä kymppi, pari liueta.

KALLE TIKKA

Sä hänet äsken esiin manasitkin.
Nyt, pyhä veli, ole varpaisillas!
Sun onnes voi se sampo kyllä jauhaa.
(Lähtee toiseen huoneeseen päin.)

AARO

Sua jänistääkö jo, vai huimaa päätäs?
Jää toki kauppaa hieromaan. — Hei, jänis!

KALLE TIKKA

Sua etsii hän. M ä en myö mitään hälle.
— Vain juoksuhautaan tänne vetäydyn,
luon' äitimuoris aina viihdyn hyvin —.

(Kääntyy jälleen, muistaen jotakin.)
Aa, nyt jos oikein pyöreästi käy,
saat Tanhuankin vielä kattos alle,
— on silloin maineen kermaa meitä koolla! —
Täst' äsken ohi ajoi —

AARO

Ohi, niin:
Selina-rouvan kanssa kahden kai?
Maataloon rouvan, rikkaan miehen lesken!
Saan usein kunnian täst' ikkunasta
paraatiajoa sit' ihailla.

KALLE TIKKA

Vaan — — että tiedät mieles alttiiks saada!
— No, lycka till! Mun puolestani myös
sä kättä paiskaa, pokkaa serkulle.
(Menee, yrittäen viedä Kertun mukanaan.)

AARO

Jänisti! Kaino on se poika.

KERTTU

Kaino!
Puhua osaa muille järkeä,
mut itse niinkuin hirtehinen elää.
Taas tahtoi näyttää, kuinka halveksitaan —.

AARO

Mut enpä arvaa, mitä Moisiolla
nyt mieless' on, jos todellakin tänne
hän astuu sisään.

KERTTU

Miks ei astuisi —.

AARO

Silmäähän ulos!

(Ovelle koputetaan.)

Sisään, tehkää hyvin!

Kas —

MOISIO

(kumartuen ovessa, ottaa silinterin päästään).

Ah, en tahtois häiritä.

AARO

Tee hyvin,

käy sisään.

MOISIO

(kättelee.)

Hyvää päivää, serkku, siis!

Ja neiti, hyvää päivää!

— Tunnemmekin —

— edeltäpäin jo neiti Keräsen

tulevaan yleisöön mä lukeudun.

Vaan nyt s u n yleisökses pistäydyin

mä pikimältään —

AARO

Tervetuloa!

(Tarjoo tupakkaa.)

MOISIO

Jos neiti sallii — vai ehk' itsekin —?

(Tarjoo hän puolestaan Kertulle.)

KERTTU

En, kiitos! Mutta saanko tulta tuoda — ?

(Sytyttää Moision paperossin.)

AARO

Vaan aprikoimaan tämä panee minut
— niin harvinainen kunnia —

MOISIO

No veli!

(Kerttuun päin.)

Vain tulta läksinkin mä noutamaan,
ken ties myös tuomaan hiukan, minäkin.
Näin ihanana kevätaamuna
haluaa hiukan maalla vierailla.
Olihan kyllä aluks asiaakin — .

KERTTU

(menossa.)

Mä jätän herrat kahdenkesken siis.

MOISIO

Ei, älkää tämän vuoksi, hyvä neiti,
ei mitään kiirettä —.

(Aarolle.)

Jahaa, tääll' yhä
siis viihdyt?

AARO

Missäpäs mä muualla.

MOISIO

Niin, suloist' on täall' elää runoniekan,
vaikk' ei hän nukkuiskaan kuin Wennerbom.
(Lyö Aaroa olalle.)
Vain kiinteämmät siteet tähän luontoon,
sen nuoriin suloihin! Vaan kiinteämmät
myös kaupunkiin — sen hyviin rientoihin!
— Vai mitä, neiti Kerttu?

KERTTU

Niinpä kai —

MOISIO

Sinäkö maalaat myöskin? Tuoreen kankaan
näin tuolla pihalla, ja hämmästyin.
(Ojentaa kättä onnitellakseen.)

AARO

Niin kehnoko se oli? Syyllinen
en minä ole.

MOISIO

Etkö? Arvasinkin.
Sit' on se uuden muodin töhräystä.
— Mut onnitella saan sua toki muusta,
sull' onhan runovihko valmis taas.

AARO

Eik' aivan vihkokaan. Tee hyvin!
(Istuttaa hänet pöydän ääreen painoarkkien eteen.)
Kerttu,
sä ehkä puuhaat kahvit?

MOISIO

(Taputtaa Aaroa selkään.)

Kiitos tästä!

(Kertulle.)

Vaan kahvista ei mitään väliä.

KERTTU

Niin mielelläni toisin — totta saan?

(Moisio kumartaa, Kerttu menee.)

MOISIO

Juur' aioin luottamustas pyytääkin,
edeltäpäin jo tähän tutustua.
Sua tulen suosittamaan 'Sammossamme'.

AARO

En tahdo pitää kiinni sanastas.
Saat vielä mieltä muuttaa —

MOISIO

'Vapputanssit',
— kas, kuink' on hyvin ristinytkin lapsen.
Niin, se jo Aaro Vesuria on.
Sä vielä tohdit laulaa kevättä
ja nähdä valon vallan voittavan.

AARO

(kumartaa ivallisesti.)

Noo, miten milloinkin —

MOISIO

(nousten.)

Ja voitontietäs
myös minä tahdon sulle viitoittaa.
Jo poikasina valat teimmehän:
jos toisen hyvin käy, hän muistaa toista,
he myötämäkeen auttaa toisiaan.

AARO

Valoista poikasen mies vastuuss' onko?
On myötämäkes hyvä, tiedän sen.
Vaan sanastas en tahdo pitää kiinni,
kuink' oonkin kiitollinen —

(Kumartaa jälleen.)

MOISIO

Turhan päin
sä yhä kannat uhmaa poikasen.
Siit' elinkeinoksi ei toki ole.
Mä *vihreätä oksaa* ojentelen
ulottuvilles nyt.

AARO

Aa, kerrassaan!
Suo anteeksi, — nyt olen pelkkää korvaa!

MOISIO

Sa mulle taidat olla myrtynyt,
kun ennen tarjonnut en tukeani.
Vaan varroin sopivinta tilaisuutta —

AARO

Ja nyt sen keksit, kun mä näytän jo
kaikesta huolimatta menestyvän?

MOISIO

— ja arvelin, ett' onhan terveellistä
sun yksinäsi aikas taistella.

AARO

Niin, oikein arveltu.

MOISIO

Nyt tilaisuus
on mulle auennut sun kohtalossas
ens kertaa ehkä käänne aikaansaada.

AARO

Ai, käänne! Sepä harvinaista mulle.
Syvimmin kiitollisna kuuntelen!
(Kumartuu tarkkaavaan asentoon.)

MOISIO

Kas niin, mua älä väärin tulkitse,
vain sitä pyydän. — Niin, sun nuoruuttas,
sun valoisata kevätuskoasi,
sun leikkimieltäs vielä tarvitaan,
— ne tarvitsee vain oman heijastajan.

AARO

Ne eikö heijastu mun kirjoistani?

MOISIO

Ei yksinäisen ääntä moni kuule,
sun kuoroon liityttävä on. Sua juuri,
sua itseäs me sinne tarvitsemme,
kotoisen laulun kuoroon. Sinä taas
hyviä ystäviä ympärilles,
kotia henkistä — niin sanoen —
mun mielestäni kovin tarvitset.

AARO

Niin kyllä — miksi ei —. En todella
ma kuulu kuoroihin, suurkaupungissa
'kotia henkistä' en tiedä mitään.
— No jaa, on sentään majatalo ees.

MOISIO

He-hee, vai majatalo! Niinpä niin,
v a i n majatalo, miss' ei kodin henki
sua vastaan huou, missä käymäseltään
vain käyt — kai 'Isänmaata' tarkoitat?

AARO

Niin — lehteni, vain kievarihan on se.
— Mun ois siis seurattava sinua
kansallisseura 'Rientoon', liityttävä
sun 'Sampos' kuoroon kukkumaan —?

MOISIO

Ei, serkku!
Sua aivan uusiin yrityksiin toivon.
Kansalliselämämme puutteita

omalla tavallasi saat sä täyttää.
Ja tilaisuuksia, ma toivon niin,
pian välitykselläni useitakin,
ja arvokkaita, saat, sen tohdin taata.
— Niin, lyhyesti: 'Sammon' toimitus
on päättänyt uutt' alkaa julkaisua,
sivistyneihin Suomen koteihin
mi jälleen ihanteet tuo valoisat,
tuo sunnuntaisin hartautta niihin.
'*Sunnuntai-Sampo*' näes siitä tulee.
Se loistojulkaisu on oleva,
sen tunnus: Usko. Toivo, Rakkaus.
Ja minun johtooni se jätetään,
sä pääset oikeaksi kädekseni
(nousee)
— nyt tiedät asiani.

AARO

Kädeksesi?
Kunp' oisi pikkusormen puutos vain,
vaan koko käden — ja viel' oikean!

MOISIO

Se puutos sinuttakaan korvaamaton,
ei meille suinkaan ole. Vaan kun tunnen
sun kotoisuutes — kuinka sanoisin —
ja kaipuus löytää koti henkinen, —
niin tilaisuuden aioin sulle jättää.
Suo vakavasti neuvon: käytä sitä!
Mun iloni se ois, ja oma etus.
— On vapaat kädet meillä siinä.

AARO

Kädet?
Vaan henki ei.

MOISIO

Sä veikeytesi saat,
saat vakavuutes siinä esiin tuoda.

AARO

Mut entä muutenkin ne esiin saan,
ja vapaammin — ?

MOISIO

Sua vielä muistutan:
et viime hätävaramme sa ole,
ei, hätävaramme et ensinkään.
Vain nimes tulevaisuus kyseess' on.
— Niin, oothan 'Isänmaassa' ivallesi
ja vihoillesi saanut viemärin;
ja myönnän, suuntaan oikeaan sa olet
sotaista sähköäsi purkanut.
Vaan sanon suoraan myös: ei arvokasta
sun ole haastaa sotaan suurempias.
Sä heidät jätä niiden huostaan, joilla
on arvovaltaa heitä ojentaa.
Ja 'Palotornisi' —

(viittaa sanomalehteen)

— sen luuletko
iäti kestävän sun asuntonas?

AARO

Ah, kauas huolehdit sa minusta!
Mut aattees esitystä jatka vain,
tee hyvin, — kenpä ties saat nuottaas minut.
— Ja lisää tupakkaa!
(Ottaa itsekin.)

MOISIO

Niin, joka viikko
saat täyttää pari laajaa sivua
— me näes kahden koko julkaisun
pääasiassa itse täytämme,
niin valitun ja taatun sisällyksen,
elämänarvot yhtenäiset saa se.
Niin, kuten sanoin, vakavuudelles
saat kyllin tilaa, leikillesi samoin,
runoilles ilmaa siipein alle saat,
ja proosastas, se usko, hyvän hinnan.
Mun vastuulleni suuntaviivat jää
ja periaatteet ja muu 'edustus';
sa muuten omin päis saat hoitaa lehden,
— minähän siihen vähän joudankin —

AARO

Hm! Omin päin — ja vapain käsin, — m u u t e n:
se on: kun muistan vain s u n periaattees — .
No jaa, kai korjausluvun osannen
sinunkin periaattees mukaan hoitaa.
Siis tämä on se *oksa vihreä*,
mun johon varpaani ois sidottava
ja jolta liverrellä tulis mun?

MOISIO

Saat miltei virkaherran edut siinä,
vaan virkas velvoittaa vain laulamaan;
muu työ on siinä vielä helpompaa.
Asemaan sellaiseen jo etkö tyytyis?

AARO

Oo, liian helppo, liian hyvä mulle!
Mun täytyis epäillä sen kestävyyttä.

MOISIO

Vai luulet m e i d ä n yrityksemme
ajavan allikkoon? Ei, veli hyvä!

AARO

En toki! Itse-puolestani vain
mä pelkään pahoin: jospa kompastella
siell' alan suurempiini piankin
ja liikavarpaisiinsa lankeilen.

MOISIO

Ne tapas siellä jää. Sä sirostut
ja taltut tullessasi ihmisiin.

AARO

Ee — pääsen perheisiin, saan runoilla
häät, hautajaiset, nimipäivät heille?

MOISIO

Sa katsot suurin piirtein elämää
ja osaat olla kiitollinen siitä.

Tuo 'Palotornis' ivan-näkökulma
ei sovi lehden arvoon — eikä omaas.
Me toisin asein lyömme pöyhkeät,
me arvovaltaamme ne alistamme.
Vaan sinä iloita saat kyllin siellä,
ja tahdikasta pilaa siedetään,
— niin, tarinoitpa sitten vaikka meistä.

AARO

Nyt enpä tiedä, miks en antautuisi.
Lyöt aseet multa —

(Koputetaan ovelle.)

Sisään, tehkää hyvin!
— Ikävä keskeytys!

(Menee ovelle, josta TANHUA *astuu sisään.)*

TANHUA

Suo anteeksi,
en tahdo häiritä —

AARO

Tää suur' on päivä!
Näin harvinaiset vieraat yksinkään
ei usein eksy tänne —

TANHUA

Pikimältään
vain ohi mennen pistäysin, mut toiste
kyll' ehdin asiani toimittaa.
Nyt herrat nähtävästi häiriytyvät —

AARO *ja* MOISIO

Ei — . Emme ensinkään.

AARO

Vain peremmäs!
Ja päältä pois. Ma suljen ikkunan.
(Tekee niin.)

TANHUA

Jos sallit, viivyn hetken paltto päällä,
mua ajurini tiellä odottaa.

AARO

Kai herrat Moisio ja Tanhua
jo tuntee toisensa?

MOISIO *ja* TANHUA

Ah —! — Emme!
(Kumartavat.)

AARO

Eikö?
(Kerttu tuo kahvia.)
—Paraiksi saammepa jo kahvitkin.
(Tanhualle.)
Ei veli neiti Kerästä kai tunne?
— velvollisuuskin h ä n e n tuntea
on julkisuuden ensimäiset miehet!
(Tanhua kumartaa.)
Nyt kuppi kuumaa, herrat!

KERTTU

Tehkää hyvin!

TANHUA

Mä kiitän: juuri join ma. Kiitos vain!
Vaan herrasväki ei mun häiritä
suo kahvirauhaansa. — Kas, mitä keksin:
jotakin sull' on painatettavaa?

AARO

On, onhan hiukan. Ota kätees vain,
tee hyvin, — se siis kahvin sijast' olkoon!

TANHUA

Se shampanjaa on mulle! Oikein sattui!
(Lueskelee, puoleksi selin muihin, hiukan hermostunein, vaihtelevin elein, laskien tavuja sormillaan, j. n. e.)
Jo usein aioin luokses poiketa
tät' idylliäs katsomaan ja saamaan
myös runouutisias maistaakseni.
(Aaro nousee pöydästä ja tulee Tanhuan luo; Kerttu ja Moisio siirtyvät toisen ikkunan ääreen. Edelliset kävelevät muutamia askeleita verkalleen edestakaisin, pysähtyvät vastakkain.)
Vaan lähenevä vappu vasta sai
mun askeleni tänne kääntymään
tääll' ajellessani: näes ulkoilmaan
mun täytyy kaupungista paeta
jok' ainut aamu, kevään kirkkaus
on elinehto minun luonnolleni.
— Ja luulen: siinä meill' on sama luonto.
Ja kuka paatuneinkaan kirjamies

kamariherrana vain tuhlaisi
nää viikot, täydet ihmeistä, — en minä.
Siks en ees tänne ole malttanut,
— niin vähän sentään vapaana saan olla —,
vain aidan takaa aina tavoitan
sun onnes sopusointuisuutta nähdä.

AARO

Vaan 'lähenevä vappu' — miten sanoit?

TANHUA

Sen, hyvä veli, oitis selitän.
Me 'Soihdun' miehet oikein säteileväks
aiomme näes vappunumeromme,
— me keväälle sen oikein vihkisimme
kuvaelmalla vappuiloista.
Ja ohi ajaissani huomasin:
ken heleämmin meille runoilisi
kuin veli Vesuri siit' aiheesta?

AARO

Oo — ehkä entisaikaan runoilinkin,
kun itse olin vielä vihreä.
Vaan nykyään —

TANHUA

Et kauneint' itseäsi
pois heittäne, sit' estäin kukkimasta!
Ja lehtemme — ei sitä vastaan kai
lie sulla mitään?

AARO

Mitäpähän ois.
Ja miksi ei, kai tämän tarpeenne
voin täyttääkin, kun kätköistäni haen.
(Menee, penkoo pöytälaatikkoaan.)
Se onhan maineeseeni aimo lisä,
ja maine ain' on tarpeen.

TANHUA

Sitä saat.
Parempi kyllä ois, jos uuden runon
tekisit meille — mutta miten vain:
oon avustuksestasi kiitollinen.
— Mut eikö meidän jälleen muutenkin
pitäisi lähentyä? — toivon sitä.

AARO

Miks ei — vaan vapauden hinnall' ei.

TANHUA

Ei toki.
(Naurahtaen.)
Senkö puolesta sä pelkäät
ja varot niinkuin impeyttä vain?
— Jos sallit, avustajiemme joukkoon
sun nimes merkitsen. — Ja runosi
kai mulle tuot — tai muuten toimitat —
sen lopulliseen asuun autettuas.

(Laskee käsistään painoarkit, joita on koko ajan vähän väliä katsellut.)

— Nyt rientää täytyy mun. Täst' onnittelen!
Ja kiitos näyttämästä. Puolestasi
ma kustantaja Helinille puhun,
jott' oikein nimes etua hän valvoo.
Ja nyt vain terve!

(Puristaa Aaron kättä.)

AARO

Kiitos käymästä.

TANHUA

(lähtee, kumartaen toisille. Ovella Aarolle:)
Siis avustuksestas saan varma olla?

AARO

Sen vertaisen voin luvata — jos kelpaa.

TANHUA

(nostaen kättään kuin kunnian tekoon.)
Ah, totta kai — se onhan sinun alaas.
— Oon hyvin kiitollinen.

(Menee.)

MOISIO

(tullen Aaron luo.)
Tjaa!

AARO

No jaa!

MOISIO

Hetipä Tanhua sun vietteli!

AARO

Ei vastusteleminen vaivaa maksa,
kun viettelys on vaaraton.

MOISIO

Tuon sanan
m u n tarjoukseeni voit sovittaa.
Vaan tosi-ystävänä luuletko
tuon herran tulleen luokses? — sep' ois jotain!
Sua kaikin katsein vaani, väijyi hän.
Ett' unhoittais hän yhden sanaokaas,
ett' olemassaolos, runotyös
sois anteeks sulle! Ei, sit' ei hän tee!
Ja jos h ä n tekiskin, ei S u u r i R o u v a
suo mitään anteeks hänen puolestaan.

AARO

Pirua turhaan maalaat seinälle.
On kohtaloni ohjat jumalissa!

MOISIO

Voi piru niihin aina tarttua.
— No niin, kun noiden mukaan tohdit mennä,
et mua — meitäkään — saa arkoa.
Vain meillä taatuss' olet tallessa.

AARO

Niin taatussa kuin haukka häkissään.
Jo yhteen sulkaan nämä tyytyvät,
te kynisitte minut kokonaan.

MOISIO
(vihastuneena.)
Sitäpä kelpaa kuulla! Tuuliviiri!
Jo kääntyi. — Silmäs avautua alkoi,
— tuo 'Soihtuko' noin sinut sokaisi?
— Nyt, neiti Kerttu, avukseni tulkaa,
ei mulla enää muuta neuvoa.

KERTTU
Niin mielelläni, jos se jotain auttais!

MOISIO
Kai vähitellen, vähitellen sentään —.
Tulevaa menestystään hänen vain
ja äitinsä — ja teidän! — ajattelen.
— Niin, uljas serkku, oma kohtalos
ei yksin kyseess' ole, muista se,
vaan myöskin lähimpies onni!

AARO
Josta
sun luvallasi aion huolen pitää.

MOISIO
Niin pidä: tätä tarjousta pohdi,
se omantuntos asia nyt on.
Saat aikaa harkintaan. — Ja muuten, veli,
jos luulet, ettet siellä lentää saa,
niin avaan etees erään näkölinjan,
— vain yhden monista, jotk' omas ois
ja joissa haukka kauas lentää voi

ja joissa komistuu vain sulkapukus —
Vaikk' on se tosin vielä salaisuus —

AARO

Se viime valttis lyö jo pöytään, lyö!

MOISIO

Mua kovin kopeasti puhuttelet!
Noin tuittupää ei sinun sietäis olla.
Jo kohta paisuit, kun tuo kuuluisuus
sua varjoll' ystävyyden lähenteli.
Vaan näin en saa sua jättää, enkä aio!
Niin: kohta uusi taidetemppeli,
valoisan taiteen — laulunäytelmän —
tyyssija kansallinen saadaan toimeen,
— pääansio on mun, en kiellä sitä —;
mun vastuulleni tulee senkin johto,
ja ystäviä ympärilleni
ens sijoille mä sinne kiinnittäisin;
runoilijoille, laulajattarille
on siellä aina sijat avoinna;
jo neiti Kerttuakin uskallan
ma toivoa — ja sullekin teen tilaa.

AARO

Varieteehen! Jos ei liian hyvä
varieteehen ole neiti Kerttu,
en ole minäkään, — en kiellä sitä!

MOISIO

Nyt täytyy rientää mun. — Te, neiti hyvä,

tät' asiaa ja Aaro-ystävää
kai hoidatte kuin konsaan omaanne?
(Suutelee Kerttua kädelle.)

KERTTU
En tiedä, tokko uskallan —.
(Lähtee, vieden mukanaan tarjottimen.)

MOISIO
Oh kyllä!
(Aarolle.)
Siis aikaa sull' on vielä. Terve nyt
ja olkoon onnekses!

AARO
Käy vastakin
ja ilman erikoista asiaakin.

MOISIO
Sen teen, — ja silloin mukaani sä lähde!
(Menee.)

AARO
(avaa jälleen ikkunan, pyyhkii käsiään, tuhkii, hengittäen raitista ilmaa ikkunan ääressä)
Ken sittisontiaisen jälkeen lähtee,
hän joutuu tunkiolle, sanoo Sana.
Ja laulupuu, min tarjoot, mahtimies,
viherïöihän se, — vaan homeisuuttaan.
Ah, arvon serkku, paljon mahdat kai,
vaan mahtis osakkaaks en lähde minä,
se usko —

KALLE TIKKA
(raoittaa ovea.)
Mitä taivastelee mies?

AARO
(heristää nyrkkiään.)
Sanohan ilkamoiva sana vielä!
Nyt hyppysissäni oot höyhen vain.

TIKKA
(ladaten piippuaan.)
Sua kosittiin?

AARO
Ja kahteen kihlakuntaan!

TIKKA
Ja kumpaiseenkin suostuit — ?

AARO
Tuskin toiseen.
Jäi toinen kylmilleen — se vaativampi.
He vaati multa kädet molemmat,
mut tuskin pikkusormen kynttä annoin.

TIKKA
Jukuri sentään! Vaan se riittääkin:
kyntt' enempää ei Kehno tarvitsekaan!
Ja sulle m u n jo pitäis riittää kyllä
varoittavaksi esimerkiksi,
mit' elämä on taiteen mustalaisen.

— Vaan muuten, kiinalaiseksesi jään,
— oon huonees lämmikkeenä.

AARO

Jääpä pois,
maakrapu, kajuuttaani, jos vain tohdit,
kun kevättuuliin kuunarini ohjaan!

KERTTU

(tulee, ottaa päällysvaatteitaan.)

TIKKA

Ei siltä, ettet haaksirikkoon ajais,
kun kruununluotsitkin noin torjut pois,
vaan ajoiss' itseni mä korjaan talteen,
(kääntyen Kerttuun päin)
ja tämän viattoman kerallani.
(Kertulle.)
Älähän vielä karkaa!

AARO

Joko menet?

KERTTU

Ois aika jo —

TIKKA

Nyt aikaan hyvän sään
on pieni lähtöhyppy hyvättävä,
ennenkuin Aaro lähtee aallokkoon!
(Vetää Aaron ja Kertun mukanaan keskilattialle.)
Siis: heipä hei, j o s lähdet!

AARO

Heipä vain!

(Kerttu tuikkaa katseellaan Tikkaa, vetäen suunsa halveksivasti kureelle, naurahtaa sitten ja taipuu mukaan piirihyppyyn.)

Esirippu.

II NÄYTÖS.

Sama huone kuin edellisessä. Pari viikkoa myöhemmin, muutamia päiviä vapun alla. Iltapäivä, näytöksen lopulla jo hämärtää.

AARO VESURI

(tulee sisään ulkoa, hypittäen kirjapakettia kädessään; toisessa on iso kirje. Menee sohvan luo, nyplii kiihkeänä auki paketin sidettä; puhuu pysähdellen.)

Niin pääsi vihdoin telakalta pursi!
— Nyt täysin purjein poukamista pois,
vihurin vauhdilla pois vaahtopäille!
— Ulapan peltoon pitkät vaot nyt,
ne taivas vaikka rakein siementäköön!

(Saa käärön auki, sieppaa käteensä kirjan, leväyttää sen ja nostaa ilmaan.)

Niin viaton kuin valkoperho vain,
— vaan perhollakin voidaan myrskyt mennä!
Niin kauniisti yl' aaltoin karkeloit,
— vaan mitä mettä siipeis alla vietkään!

(Laskee kätensä, sulkee kirjan, koettelee ja punnitsee sitä.)

Ah — mutta näinkö kevyt, — näinkö ohut — ?

(Lausuen ulkoa.)

'Nyt naamioitta, ystävät,
yks ilta istukaamme,

niin miehinä, oi ystävät,
ne eromaljat kirpeät
me maistaa vihdoin saamme!'
(Toistaa, avaten kirjaa paperiveitsellä, selaillen sitä:
'Nyt naamioitta, ystävät,
yks ilta — — —')
Miss' on se — minne on se sekaantunut — ?
— sen alkupuolelle ma laitoinhan.
— Kuin tina tuhkaan kadonnut — miss' on se?
(Yhä kiihkeämmin etsien.)
Ei armoa — on maljapuhe poissa!
Pois hutiloitu nuoli suihkavin!
— Se, se on korjauslukua, oi Luoja!
Näin tehdas taiteen lapset kätilöi — .
(Lyöden otsaansa.)
Vaan miks et loppuun saakka valvonut
kätilön työtä itse, tomppeli!

— Mut entä 'Palokello' — 'Palokello'?
(Lausuu.)
'Tulipalopakkas-yössä
kuljen yksin, koditonna,
kautta kotikaupungin.
Verta välkkyy tähtivyössä,
verisimmin synnintyössä
riehut juuri, rikkain konna
kalliin kotikaupungin.

Palokellon vaski kiiltää
talos takaa tornistansa
yli ylvään kaupungin.

Tähdet välkkyy, viima viiltää,
syntis suitsee — —'

— Aah!

(Viskaa kirjan lattiaan, painaa käden niskaansa.)

Sekin tiessään — sekin suden suussa!

(Käy pari kertaa kiivaasti edestakaisin.)

Pois rosvottuna 'Palokello' myös,
— joll' aioin esiin Hornan hälyyttää!
— Ah leijonaani! Kulmahampaat putoo
juur' alla taistelun — ken katkoi ne?
Mi lempo iankaiken mulla leikkii!

(Palaa kirjakasan luo, ottaa uuden kappaleen, heittää senkin pois kuin tulisen raudan, ottaa uudelleen ja selailee sitä.)

Kuin hirvesi sen läpi katsoa — ?

(Iskee silmänsä keskelle kirjaa, lukee kalveten, purkautuu syöksähdellen.)

Ja 'Samum'-sarja — tämännäköisenä!
Sen tuskan tuulet, vihan vihurit
näin kuulumattomiin on vaimennettu!
Pois juuret rohtoyrttein väkeväin
nyitty maasta sormin kateellisin!
— Ja täällä — tätä kasvitarhan kolkkaa
kuink' onkaan p a r a n n e l t u, myllerrelty!
Riveillä aivan uus on järjestys,
— niin, uuteen uskoon tarhani on saatu.
Oh!

(Raukeaa polvilleen, ohimoitaan pyyhkien, sohvan ääreen, pää käsivarsia vasten. — Kotvasen oihkiva sanattomuus; sitten hän alkaa jälleen selailla kirjaansa.)

Tuoksut kukkien siis jäivät vain,
jäi leivon livertelyt laulukseni,
— n e tok' on säilyneet — ne runohelyt!
Ja paranneltuina — ah, totta kai...
(Nousten, käy edestakaisin.)
Mit' ymmärrän mä tästä kaikesta —?

Ett' uuteen uskoon kastettu on mies,
— soturi suora salaa yllätetty,
aseista, panssareista riisuttu
ja su'ittu taas kukkasritariksi!
Mit' itse häpeilin, se vain saa armon,
mik' oli mulle arin heikkous,
— suloinen tosin —, hyveekseni tehdään!
Viel' oli mulle tarpeen leikkaus,
— h e salaa teki sen, — vaan miten päin!

'He' —? Kutka —?
Mitä tästä ymmärrän —?

Ett' olen jälleen vaaraton — vaan kelle?
Minusta monta sanaa tuhlata
nyt tämän vuoks ei kenenkään lie tarvis.
Ken salamurhaajani.? — Näkee kyllä:
ei satunnainen vahinko tää ole,
niin varmaa suuntaa vahinko ei käy.
(Lyöden otsaansa.)
Ja mitä teen mä nyt —?

Es'isät, väkivalloin kastetut,
pois vieraan kasteen pesi päästään muinen.

— Tee samoin, poloinen, tee samoin sinä!

Vaan k u i n k a teet sen, teet sen, poloinen?

— En tätä äpärää mä tunnusta!
Nimeni, isyyteni siltä kiellän!
Vain väärennös se onhan omastani —.

Vaan kuinka, kuinka v o i näin tapahtua?
Ooh!
(Raukeaa jälleen, pää pöytää vasten.)
Iäksikö suuni kapuloitiin —?
(Saa käteensä kirjeen.)
Jotakin, kirje, tähän taidatko?
(Avaa sen yksikaikkisesti; sieltä tipahtaa lattialle shekki, hän aikoo ottaa sen ylös, mutta jättää.)
Ja shekki? — madonsyömä ruusunlehti,
sun vuokses taipuisinko alas? — en!
(Lukee vilkaisten, osittain ääneen.)
Ne julki-juuttaat? 'Omaks eduksenne
olemme tasoitelleet — —.' Juuri niin!
M u n kurjan kunniani vuoksi siis!
Vain kiitä heitä, tasapää: ken pitäis
edusta nimes huolta, ellei he —?
'Ei yleisömme siedä —.' 'Yleisömme
tät' oudoksuis, se muuta odottaa —.'
'Ei yleisö —'. Se taattu syntipukki!
'Pätevin neuvonantajamme tässä
meit' opasti —.' Kun horjui oma pää!
Ne neuvosherrat — myyrät — pälysilmät,
kyll' aina oppaiks osaa —.

(Hätkähtäen.)

Tanhua . . ?!

— — Mun puolestani Helinille hän
puhua aikoihan — niin, sama herra! —
jott' arvais hyvän huolen nimestäni
tuo porho pitää —.

(Heittää kirjeen.)

Mitä vielä pyydät?
Jo näänhän kaiken: niinkuin koe-eläin,
väristen veitsen alla puoskarin,
tää ilmain lapsi eessä kustantajan
vain lentoon pääsyänsä vartoin lepää.
— Jo saapuu ensimäinen neuvosmies,
vanhuudenhouru faktori, joll' on
lähetystoimi yksin sydämellään;
ja saapuu neuvosherra pätevin,
hän, jonka käsiin kaikki langat juoksee,
hän, joka kaiken sitoo taikka päästää,
tuo soihtu taiteen yössä, Tanhua,
hän sisään liukuu niinkuin kuutama,
käy myyräntyöhön, — kaivaa, opastaa —
jott' oikein maineestain he huolta pitäis.
Ja lautakunta nyökkää: 'hyvä syntyy!
— pois myrkyn mujut — sima selvä jää,
jää runoniekan nimi tahraa vaille!'
Oh!

*(*ROUVA VESTMAN *avaa hiljaa oven, seisahtuu uunin nurkalle, kädet päällekkäin.)*

Ja koe-eläin, haava vatsassaan,
saa vapaan tiensä sieltä sitten tietää.

ROUVA VESTMAN
(puoli-ääneensä.)
Voi hyväinen —.

AARO
(huomaa hänet, pyyhkii otsaansa.)
Ei voivotella nyt!

ROUVA VESTMAN
Kun luulin runcjas sun lausuvan —.
(Aaro pyyhkäisee jälleen otsaansa.)
Voi poikapoloista, mik' on sun, mikä?

AARO
Mun? Liian lysti. Poika-poloista!
Ei mua poloitella, sanoinhan!
— Jos ryöstöä se noita teille on
jo lupaillut — m u a älkää surkutelko!

ROUVA VESTMAN
(huoahtaen.)
Kyll' on —

AARO
Ei huokailla!

ROUVA VESTMAN
— On tukalaa!
Se ärhentää ja uhkaa, vaikka sanoin
sun aivan pian saavan töistäsi.
— Perunamaat' ei kämmenenkään alaa —.
Ja mik' on sunkin?

AARO

Saatte sanoa,
ett' ottakoon vain ryöstöll' omansa
— ja häätämällä vain saa meidät täältä.
Se ämmä ärmätti on tahallaan
näin minut myrkyttänyt, pohjiin saakka.
Vain ilkimieli ilkimieltä vastaan.

ROUVA VESTMAN

Vain kaulavilloiksemme koituu se.
Ei, ei! — Vaan pian saat kai rahaa myös,
kun kirjakin jo tuli —?

AARO

Siin' on kirja,
— vaan sit' en omaksu —; ja raha tuolla,
— vaan sinne jää se.
(Rva V. liikahtaa sinne päin.)
Sit' ei kosketa!

ROUVA VESTMAN

(hämmentyneenä.)
Niin — niinkö kävikin —.

AARO

Niin, niinpä kävi.
Nyt enää mitään toivoa ei tarvis.

ROUVA VESTMAN

(seisoo hetken, kuten ennen, katsoen murheellisen mykkänä, lähtee huoneesta.)

Voi voi —!

(Vähän päästä alkaa hänen huoneestaan kuulua virrenhyrinää: 'En ymmärrä, mik' ilo, mikä kunnia — —').

AARO

Saa vielä voivottelut kuulla.

(Kokoilee kirjoja.)

— Ei, näin jos minut salamurhattiin,
en lähde määkien, kuin märkä vuona;
kuin ilves itse pahan pesään putoon
ja puren haavan heille sisuksiin;
kuin myllynkiven heille kaulaan heitän
tään epaton, tään sekasikiön.
— Ja tämän talon noita niittäköön,
mit' itse ilkeydellään kylvikin.

KERTTU

(tulee, heittäen jaloistaan kalossit)

Oo! Tulivatpas —

(Huomaa samassa Aaron synkeyden.)

No —?

(Yrittää ottaa kirjan.)

AARO

Ei kosketa.

KERTTU

(tarttuu häntä rinnuksiin, ravistaa.)

Mies, mik' on mennyt sinuun?

AARO
(raukeammin.)
Anna olla.

KERTTU
(sieppaa kasasta kappaleen kirjaa.)
Kun kauniisti et anna, otan itse.

AARO
(yrittää ensin laimeasti tavoittaa sitä pois, pistää sitten kätensä housuntaskuihin.)
Ei minun ole se. Sen vaihdokkaan
vien pois.

KERTTU
(toisen pöydän äärestä.)
Hui, hupsuttele, mörökölli!
Tää nimes on, ja runot tunnen kyllä.
(Lueksii, lausuu puoliääneen.)
'Sua kuutamoilloin, kuutamoilloin,
sua kuutamoilloin lempiä sain,
ja jos kaipasin milloin,
nimes kuiskasin huoahtain:
yön syvyys hohti jo hopeasilloin,
— ah, silloin
yli aaltoin vain
polon luokse astelit, armahain!'
(Hypähtää ylös, kiitää Aaron luo, kietoo toisen käden kiinteästi Aaron kaulaan, toisella pyyhkii hänen otsaansa.)
No, kulta armas —!

AARO

(hätkähtää, painaa Kertun luotaan pois, menee ja kietaisee kirjat kääröön.)

Anna tuokin tänne!
Ei minun ole se.

KERTTU

(piiloittaen kirjaansa.)

Mut onpa mun.

(Ravistaa taas Aaroa.)

Mit' unta hourit sinä?

AARO

Hornan unta,
— vaan liian totta —.

(Siepaten palttoon ja hatun, töytää ovelle, mistä juuri työntyy sisään KALLE TIKKA *maalausverstaineen.)*

Yhteisväylillekö
sinäkin työnnyt? Kulje ikkunastas!

TIKKA

(hänen jälkeensä.)

Vai noin sit' ulapoille lähdetään,
noin oikein myrskypurjein —. Potra poika!
Ken uskoi noinkin uljaaksi —.

(Huomaa Kertun.)

He - hee,
noin mesihuuli morsian, ja sulho
kuin madon niellyt —.

KERTTU

Oisit vaiti ees.
Ilosta vielä näppiäsi lyöt,
kun rauhan simaa yhä juoda saat
sinäkin tämän katon alla.

TIKKA

Rauhan — ?
Vaan sodan oltta ensin — luulen ma.
Ja hiis,

(lyö näppiään)

se kyllä menee makoon sekin!

KERTTU

Ei tule, eikä tarvita —.

(Nostaa kirjaa.)

Ei kukaan
saa enää tästä sodan syytä.

TIKKA

Enää — ?
Ken ryöttä niin sen lamaan lyönyt ois?

(On laskenut taakkansa uunin kupeelle, tulee ja yrittää ottaa Kertulta kirjan.)

KERTTU

Pois ryöttäsormi! Mene, pese itses,
ja tule sitten oikein pyytämään.

TIKKA

(lähtien toiseen huoneeseen.)

Jokohan kannattais? — Ne jokohan
miespoloisella mitkä myrkyt juotti?
Sen oli näköinen. — Hyi haaskoja!

KERTTU

(pyyhkii kirjan selkää.)

Hyi töhrijää, jo töhri —.

(Koputetaan.)

Tehkää hyvin!

MOISIO

(astuu sisään arvokkaana; hillityllä riemastuksella.)

Tääll' oot kuin ootkin sä, Terpsichore!

(Rientää Kertun luo, joka ojentaa toisen kätensä; Moisio ottaa molemmat, suudellen niitä.)

Vesuri huhtoi tuolla mua vastaan,
kuin kulo ruskeana kasvoiltaan.
Ois juuri hälle ollut juteltavaa,
mut aprikoin: tääll' ehkä joku on —
— ja olipas — —! Ja mies jo kaukana
tömisti tiehensä — mua tuskin huomas.
— Mi höyry liekin pojan päässä taas.
Viel' et sä kesyttänyt ole häntä —?

KERTTU

Ah en — hän nykyään lyö leikiks kaiken.
— Vaan, näyttää, nyt on hällä vuorostaan
muut leikitelleet — jotkut holhoojansa.

(näyttää Moisiolle kirjaa)

kun tätä ei hän tunne omakseen.

(Moisio ottaa kirjan, istuutuu pöydän laidalle, vetäen Kertun lähelleen.)

MOISIO

Kas vain! — Sä näytä missä vika piilee.

(Selaillen.)

— Aa, jokin leikkaus kai tehty on — ?
Ja sangen huomattava, siltä näyttää.

KERTTU

(säälivästi.)

Pojulle ovat siellä julmat olleet.

MOISIO

Tjaa — totiseksi oli mennytkin.
Niin, niinhän runoniekkaa koulitaan.
— Noo, pian me sen haavan hoitelemme.

KERTTU

Vaan pahoin on ne tehneet Aarolle.

MOISIO

(tarttuen Kertun käteen.)

Me yhdessä sen haavan hoitelemme,
me hänen ystävistään taatuimmat,
— vai miten, Kerttu?

KERTTU

Niin —.

MOISIO

Me miehen teemme
kuin teemmekin viel' Aaro Vesurista.
(Selaillen jälleen kirjaa.)
— Mut täytyy myöntää: pahoin hänelle
ne näyttää tehneen.

KERTTU

Sanaa sanomatta —

MOISIO

Niin, itsessään se paha teko on,
sit' ei käy kieltäminen. Laihaksi
jäi kirja — vaan sen leppoisampi onhan.
Ma suosittelen sitä lopultakin:
s u n suloashan laulaa laulut nää,
— ja siin' on sille kyllin ansiota.

KERTTU

(pyörähtää kantapäällään ja peittää ojennetulla kädellään Moision suun.)
Jo riittää, herra! Jospa Aaro kuulis —.

MOISIO

(ottaa haltuunsa Kertun koko käden.)
Ah, Aaro! Aaroll' yks on ansio:
ett' oot s ä hänen — sikäli kuin olet.

KERTTU

(vetää loukkautumista teetellen kättään pois; Moisio ei laske.)
O o n hänen!

MOISIO

Onpa seikka toinenkin
hänelle ansioksi laskettava:
ett' ei hän ihailullaan tukenut
viel' ole valtaa herra Tanhuan.
— Aa, Tanhua! Sen nimen mikä toikaan
nyt huulilleni —? Sama herra näes
nykyään raportteja runoista
näist' antaa etukäteen sinne tänne:
'ne hälle ovat olleet pettymys,
kun nähdä sai hän ne, ja kustantajan
on ollut pakko niistä vaivaa nähdä,
niin, uuteen uskoon valaa', — ja niin eespäin.
Vaan ken on Helinillä neuvoksena?
Samainen herra Tanhua — hän, hän se
sen arvovallan siellä saanut on.
Vaan miksi juuri hän, en käsitä.
Ja minusta se aivan väärin on,
ett' yksi kirjaniekka toista holhoo.
Se toimi liian vaatelias on,
ja luonteelle vain arvokkaalle sopii!
— Niin, Aarolle ne pahoin tehneet on,
vaikk' eihän pahaksi se koitunekaan.

(Painaa päänsä likemmä Kerttua.)

— Vaan me, me kahden hänen kohtaloaan
sen kärsivällisemmin ohjaamme,
— niin, niinhän, Kerttu?

KERTTU

Niinpä kai —.

(Kuuluu kiivaita askelia portailta; Moisio päästää Kertun käden, laskeutuu pöydältä, huomaa jalkainsa juuressa shekin ja kumartuu sitä ottamaan; Kerttu etenee sohvan päähän.)

MOISIO

Kas, shekki!

KERTTU

(iloisesti.)

Häämatka-lippumme!

(Samassa syöksee AARO VESURI *sisään ja viivana pöydän luo.)*

AARO

(etsien pöydältä.)

Jäi lemmon lippu,
— se veren hinta, — hiiskö —?

MOISIO

(kerkeästi.)

Terve!

AARO

(koneellisesti, katsomattakaan.)

Terve.

MOISIO

(siirtyen ulomma pöydästä.)

Sinua tulin —

AARO

(huomaa shekin Moisiolla, ottaa sen.)

Siellähän se! Kiitos.

MOISIO

Vain nostin ylös —

AARO

(ottaa Moision toisesta kädestä kirjan.)

Kiitos tästä myös.
Voi hyvin!

(Menee samaa vauhtiaan.)

MOISIO

(yllätyksestä toipuen levittää käsiään.)

Viiripää! Kuin juna puskee —

KERTTU

(naurahtaa vapautuneesti, jännityksestä laueten.)

Ja - jaa! Niin meidän Aaro tulee, menee.
Kesytä sitten tämä viiripää!

MOISIO

(läheten taas, ottaa Kerttua kyynärpäistä.)

Sun lempesi, sun laulus kaiken mahtaa.
Vain höyrynsä hän loppuun puhkukoon,
sun armoillasi kokonaan on sitten.

KERTTU

(huoaten teeskennellysti.)

Ja mieron armoilla me yhdessä.
Sen höyryn seassa noin haihtui myös,
takaisin antajilleen kai, se ropo,
mink' oli meidät tielle autettava.

Häämatkain, taideopintojen vaivat
vain säästyivät —
(Kääntyen ikkunaan päin)
Ja-jaa!

MOISIO

Ei toki, ei!
Rehellist' ansiotaan käsistään
ei hurtta sentään heittää uhanne!

KERTTU

Ei uhkaa, mutta heittää, nähdäänpäs!
Se 'veren hintä' polttamaan jäis häntä.

MOISIO

(kävellen pari kierrosta kiivaasti edestakaisin.)
Jos kysymys vain Aaron kiukuista
ja sinun opintiestäs todell' on,
niin . . . *(Yltyen)*
Sinun taitees ura kauniimpi
on oleva kuin Aaron, usko mua,
sa korkeammas kohoat kuin hän,
sen näen merkeistä —.
(Ottaa jälleen Kertun kädet.)
Sua laajemmin,
sua hartaammin kuin häntä tarvitaan.
Sun kehitykses tie ei häiriintyä,
ei estyä saa vuoksi kenenkään,
— ei yhden Aaron seikkain takia.
Tään minä taata tahdon, — kuten voinkin,
jumalan kiitos!

(Asettuu jälleen istumaan pöydän reunalle, asiallisesti.)

Sinä lähdet siis
maailmaa katsomaan ja oppimaan,
ja pian — jotta pian saamme sinut
takaisin iltojemme iloiksi;
kanss' Aaron taikka yksin, miten vain,
tai minun mukanani, jos niin sopii;
tulevan miehesikö varoilla
vai tulevan — päämiehes — toisin sanoin:
teatterimme laskuunko sä lähdet,
— ne huolet heitä pois, sua pyydän mä.
Sä lähdet — sehän saa jo päätös olla?

KERTTU
(niiaten.)

Saan kiittää.

MOISIO
(suutelee häntä käsitaipeeseen.)

M u n on kiitettävä tuosta,
— s u l l' oikeus on kaikkeen kiittämättä.
Vaan joka tapauksessa ohjata
sua pyydän hengen teitse matkallasi,
niin luulen paremmin sen menestyvän,
— jos niin mun sallit luulla —.

KERTTU
(painaen lyhyeksi hetkeksi päänsä Moision olkaa vasten.)

Hyvin teet,
min teet, ja oikein luulet, mitä luulet,
päämieheni sä jalo!

MOISIO

Ah, niin jalo!
ylevä, mahtava! — niin heikko sentään,
sun perhonjalkas astinlauta vain,
— sun kynttiläsi altis jalka vain!

KERTTU

Jotakin herrat henkii joutessaan!
— Ai, toiset kynttilät nyt jalkeill' ovat!

(Puskee taas nopeasti päänsä Moision olkaa vasten, ponnahtaa sitten pois.)

ROUVA VESTMAN

(tulee huoneestaan lamppu kädessä, on jo hämärä.)

Kun luulin Aaron —

MOISIO

(käyden notkeana vastaan.)

Minä täällä vain —,
kai täti tuntee vielä — Moisio —.
Minäkin tapailin täält' Aaroa,
mut enpä onnistunut —.

(Kättelee, kun rva V. on saanut lampun pöydälle.)

Hyvää iltaa!

ROUVA VESTMAN

En ollut tuta —! Tervetulleeksi!
Niin kovin muuttunut — ja vahvennut.
Ja menestystä kuuluu olevankin.

MOISIO

Hm, jaa — ei saata kieltää. — Aaro siis
on poissa — ehkä kaupungissa asti?

ROUVA VESTMAN

(huoahtaen.)

On poissa — poissa näkyy olevan.
En tiedä mitään hänen menoistaan.
Niill' on kai asioillaan — millä liekin.
(Istuutuu, Moisio samoin.)
Ne hänen menonsa niin tärkeitä
ei taitais olla — hänen asioistaan
lie hädin täyden miehen asioiksi.
Vaikk' Aaro täyden huolen niistä saa —.
(Kerttu pujahtaa toiseen huoneeseen.)

MOISIO

Nyt huolt' ei pitäis olla Aarolla,
— jos ehkei aivan omatekoisia.

ROUVA VESTMAN

Niin, omaa tekoa ne eikö liekin.
Vaan kovin äskenkin ne poikapoloon
näkyivät ottaneen. — Niin, eihän kaikki
ajoissa tunne omaa etuaan.

MOISIO

Se myöhäistä ei viel' ois Aarolle,
ei ensinkään — vaikk' ois jo kyllä aika.
Nyt kun on mulla ollut myötätuulta,
— jot' en mä voi, en tahdo salata —

ROUVA VESTMAN

Niin, niinhän monikaan ei menesty.

MOISIO

— mä veljen kättä hälle tarjoisin.
Vaan sanoa mun täytyy: aiettani
hän puolestaan ei suinkaan helpoita.
(Nousten, suutaktaen muistelustaan.)
En saata kieltää hänen kohdelleen
mua ynseästi, melkein vihamiessään.
Mut unhoittaa kai vielä senkin voin,
jos silmänsä vain auki saan —.

ROUVA VESTMAN

Voi voi,
se poika kerrankin on poikkipuolin
tiell' ollut itsensä. — Ei vahinkoon
lie toki nytkään muita saattanut — ?
— Vain itseään hän vainoo. Kerrankin
jo piennä puntarpäänä karkasi
setänsä leivistä —

MOISIO

Ah, muistanhan:
hänt' ylen holhottiin, hän selitteli,
— vaikk' enemmän lie hemmoiteltu sentään.
Niin, itseään hän sortaa vain — ja teitä.
Vain kiusaa joutavaa hän korkeintaan
voi tuottaa muille, — kuten mulle nyt.
Ei viime varani hän suinkaan ole
täss' asiassa, vaikka uhmailee

kuin o i s i se, — vaan katumaan voi jäädä
hän sitä vielä. Kunp' ois varaa siihen —.

ROUVA VESTMAN
(huoahtaen.)
Ei oisi, ei! Vaan mistä asiasta —?
Ei Johan Wilhelm ota pahakseen,
jos kyselen — se Aaro useinkaan
ei haaskaa puolta sanaa asioistaan.
Kai mua säästääkseen —.

MOISIO
Ah, säästääkseen —?
Niin halveksii vain hyvää tahtoani
ja omaa menestystään, kun sen ohjat
mun käsissäni ehkä huomaa jo!
Vai puolta sanaa ei —

ROUVA VESTMAN
Ei maininnut
nimeä Johan Wilhelmin hän ole.
(Melkein pelokkaasti.)
Jotakin sit' on —. Niinkuin umpilampi —!
— Ei pidä sentään häneen paheta,
vaan toivon vara yhä säilyttää!

MOISIO
Täst' alentukoon sentään puhumaan,
hän niille, joista vastuussa hän on!
Ja minut mainita hän saa kuin saakin.
Hän vielä ajoissa voi avun löytää.

— Vois todell' oman kodin, oman konnun
hän teille tuota pikaa tarjota,
jos muistais, mihin on hän velkapää.
Ei mikään hänen ois tää talo ostaa,
— mä hälle helposti sen välittäisin,
jos hän vain välittäis sit' ottaa vastaan.

ROUVA VESTMAN

Voi, voi, ei toki niin hän olla vois — ?
(Hörähtäen, hyvillämielin.)
Kukapa tok' ei hyvääntyöhön suostuis.
(Arastellen.)
Ja jos ei hän, niin oonhan minäkin —

MOISIO

Ai-aivan hyvin — sekin hyvin sopii.
Niin vainkin, oitis tositoimeen siis!
Ma varalle tuon pian käsirahaa.

ROUVA VESTMAN

(ketterästi nousten.)
Voi — Johan Wilhelm istuu, eihän lie
nyt kiirettä — ees teetä juomme tässä —
(naurahtaen)
kun näin on meillä yhteistointakin.
(Menee kyökkiin.)

MOISIO

(yksin, seisoen keskilattialla.)
No, Aaro-poika! Miltä, miltäs tuntuu:
siell' ylhäällä jo eikö päätä huimaa,

kun vaakakuppi ilmaan kohoaa — ?
Mut älä huoli, huomenissa jo
voit maata astella — m u n armostani.

*(*KERTTU *ja rouva* VESTMAN *tulevat peräkkäin, tuoden teevehkeitä.)*

MOISIO
(punoen käsiään, kumartaen kevyesti.)
Kas niin, me liittolaiset oomme siis,
— ja kolme yhtä vastaan kerrassaan!
Mut itselleenhän sille yhdelle
vain onneks ois, min enemmän ois meitä.

KERTTU
(niiaten.)
Siis hänen onneksensa — tehkää hyvin!

ROUVA VESTMAN
Niin, istutaanhan, tehdään hyvin vain!
Kun liittokin on loppuun puhuttava!

(Istuutuvat pöytään.)

Esirippu.

III NÄYTÖS.

Sama huone. Muutamia päiviä myöhemmin — huhtikuun viime päivä, Aaro Vesurin syntymäpäivä. Harmaa, hiljainen aamupäivä.

Pöydällä joku pullo, lasi, rohtopusseja y. m.

AARO *makaa kääre otsallaan sohvalla, täysissä tamineissaan, kuitenkin ilman kaulusta; tohvelit jalassa, palttoo peittona. Hänellä on puistatuksia.*

KERTTU *on asetellut kukkakimppua maljakkoon pöydälle; nousee nyt, laskien käsistään pöydälle muutamia sanomalehtiä, kirjeitä ja kortteja, kumartuu Aaron ylitse, tunnustellen otsaa ja kaulaa.*

KERTTU

Voi ressuani! Kuumeess' aivan on.
Niin hikoaa kuin lampaan vuona vallan.
Ja kummakos — yöt, päivät kuluss' on,
maat, metsät lentää niinkuin hurmahenki.
(Huhuten Aaron korvaan.)
Hu-huu! Jo etkö heräis, poju, hiukan?
Niin hyvää — arvaas, mitä! — ja niin paljon
syntymäpäiväs toi ja lisää tuo!
(Odottaa. Aaro kääntää hiukan päätään.)
Nyt paranemme heti. Noustaanhan!
Et arvaa — kaikki, kaikk' on hyvin taas!

AARO

(nostaa raukeasti päätään, joka vaipuu jälleen; hetken kuluttua kuin haudasta.)

Taas aamu onko? Eikö ilta jo?
Taas täytyykö mun jatkaa, yhä jatkaa,
eloa vanhaa? Ah!

KERTTU

Ei vanhaa, ei!
Uus ikävuotes paljon uutta sulle
tän' aamuna on tuonut tullessaan!
(Viittaa kukkiin, ottaa pöydältä postin, piiloittaen sen selkänsä taa.)
On kevät tullut luoksesi, — ja entä —!
Vaan sin' et mitään tiedä, nukut vain.
— Voi hurtta-pahaa, missä ränsit noin?
Ehk' uni sentään viel' on tarpeen sulle.
Vain pieni tilkka ensin —.
(Kurkoittaa lääkepulloa.)

AARO

(tarttuen Kertun käsivarsiin, ikäänkuin ahdistuksessa.)
Kerttu! — Kerttu!

KERTTU

Niin? Kulta, mitä?

AARO

Älä jätä mua!

KERTTU

(hyväillen Aaron päätä.)
Vain unelle sun jätän.

AARO

Kerttu! — Kerttu!

KERTTU

No, poju!

AARO

Älä lähde luotani!
Niin pahaa unta näin.

KERTTU

Vaan hyvin päin
se kääntyy paha uni, nähdäänpäs!
Vaan pojua jos pahat unet vaivaa,
me häädämme ne pian. Kuulehan!
(Heittää kirjeet Aaron päänaluselle; avaa sanomalehden, etsii, alkaa lukea painokkaasti.)
Näin 'Sampo' sanoo: 'Kukaan ystävilleen
iloa jalompaa ei tarjoo koskaan
kuin milloin löytänyt on itsensä.
Tai Sanaa leikin päin jos sovitamme:
isompi ilo enkeleill' on taivaan
yhdestä syntisestä — —'

AARO

(nousten kohoksi, pyyhkii otsaansa.)
Lakkaa, lakkaa!
(Nousee jaloilleen, ottaa muutamia askelia.)
— Ah, alennuksen leima ottakaa
pois otsaltani, taikka aivoistani
se viime taju ulos puristakaa,

ett' elää aioin kerran minäkin!
— Niin, elää — taistella ja leimuta,
ja kasvaa, nousta —!

(Raucien taas.)

Ei, maan mato oothan,
näin matalalla vain sun elää sopii!
Maan huokosissa hiljaa hengitä,
syö ruohoa ja hietaan sarves hautaa!
— Oh, oikeaanhan otsaan painettiin
se alennuksen leima —

KERTTU

(tullen luo, hyväillen.)

Alennuksen —?
Voi armas Aaro-kulta! Ylennystä
tää kaikki on, et malta kuulla vain.
Ei syntejäs he toki kaivelemaan —

AARO

Ah ei, en sitä enää peljännyt —.
— Elämän loppu, kun on alussaan
juur' elämä, se peloittaa voi hiukan!

KERTTU

Sun kevääs tämä on, ja päivä tää
on sulle synnyinpäivä kaksinkerroin.

(Houkuttelevasti, ojentaen ensin lehdet, sitten kirjeet.)

Nää itse lue, jos et kuulla huoli,
— ja katsos, kirjeitä!

AARO

(jälleen painuen, itseivalla.)

Ma uskon, uskon:
mun epäuskoani auttakaa!
Ma uskon: täynnä on ne pelkkää hyvää.
Vaan vielä kysyy epäuskoni:
mill' ansainnut niin paljon hyvää olen?
— Te kaikki kalliit, veljet, siskot, serkut,
ja tädit, kummit, langot, lankoin lapset,
sä hylyn sukukunta kultainen,
on hyvät neuvonne ja toiveenne
— ne hyviks uskon kyllä entuudestaan —,
vaan hyvän vikana on — myöhästyä.

(Retkahtaa sohvalle takaisin.)

Ei hyvyys hylyss' idä korkojaankaan.

KERTTU

Voi, älä viitsi, Aaro! Turhaa on
noin surkeilla sun tänään, päivänäsi.
Et mitään menettänyt ole silloin,
kun kaikki ystäväs on säilyneet
— ja tuloss' uusia on tukuttain.

AARO

Niin, tukuttain —. Niin, tukkukauppaa pitää
mä ystävyydellä saan heidän kanssaan.

(Naurahtaa ikäänkuin parahtavasti, lyö rintaansa.)

Siis onneksesi, sielun-kauppias!
Vain hyvä hinta tavaralles aina,
niin torilla myös hyvästä se käy!

(Vaipuu jälleen apeaan vaitioloon, pää käsien varaan.)

Ah niin, ah niin!

KERTTU

(on kaatanut lusikkaan lääkettä.)

Nyt ensin tilkkanen
ja sitten patjaan pää.
(Aaro ei huomaa.)

AARO

Kai ystäväni
hän, kustantaja, lopultakin on;
kai oikein mua hän neuvoi, isän mielin:
— niin hyvää suoden ketä kohdellaan
kuin mua, häll' ei syytä valitukseen,
vain turhamaisuus tulistaa voi häntä —.
Jo silloin taivuin häntä uskomaan,
nyt —
(Ottaa vihdoin suuhunsa rohtolusikan; nousee taas.)
Ystäviäni siis lie he kaikki —,
ja kaikki, kaikki on he yhtä mieltä:
mä yksin vastoin koko maailmaa
oisinko oikeassa — ? — Oh!

KERTTU

(painaen häntä pitkälleen.)

Ei, Aaro,
et olekaan, — vaan sill' ei väliä.
Pian itse samaa mieltä oot kuin he.

AARO

(nousten taas puoli-istualleen, käsi Kertun kaulalla)

Ei väliä — ei millään! Kunhan vain
sä jäät mun hoivakseni, kallis! Jääthän?

KERTTU

Jään, jäänhän, näethän! Jos hoivaani
sä tyydyt vain, jos kelpaa Kertun lempi —.

ROUVA VESTMAN

(avaa ääneti oven, tavallista valoisamman näköisenä, tympeytyy hetkeksi nähdessään Kertun Aaron luona, aikoo kääntyä takaisin, jää kuitenkin kuuntelemaan Aaron repliikkiä, vierien hiljalleen uteliaana likemmäs.)

AARO

Vain kodin armoon piilee soturi,
jo ennen sotaa tantereesen lyöty.
(Ojentaa kätensä, sivellen seinää kuten houreissaan.)
Niin, koti! — seinät, katto, lattia,
ja liesi, ikkunat — kaikk' omaa, kaikki,
— elämä niiden välill' omakses
yöt, päivät runon kultarihmaa kehrää —.

ROUVA VESTMAN

(on tullut aivan sohvan luo, katsoo yhä kirkastuvammin poikaansa, laskee kämmenensä päällekkäin.)
Ei poika arvaakaan — nyt mitä sanot,
jos koht' on oma koti meilläkin — ?
Täst' alkain lupaatko ain' olla kiltti,
jos tänään, päivänäs, saat oman talon?

AARO

(kääntyen kyljelleen.)
Oh, muori kulta, vähemmälläkin!
Mä ikäni oon kiltti, kunhan ei
mun minnekään täst' ole tarvis nousta!

ROUVA VESTMAN

(Kertun väistyessä syrjemmäs syleilee keveästi Aaroa, taputtaen hartioihin.)

No onneksi! Ja päälles Herran nöyryys
sa pue, sydämes suo pehmetä,
niin armoll' uusi ikävuotes täyttyy,
pois jäävät turhat pyyteet maailman.

AARO

(puoli-istualtaan.)

Niin, äiti —!

ROUVA VESTMAN

Johan terve oletkin?

AARO

Oh, terve — parantunut pyyteist' elon.
Oon iki-terve, iki-pelastettu,
viel' äsken hourin, onneen herään nyt.

ROUVA VESTMAN

Vaan mielenmuutos tarpeen sinuss' on
myös ihmisiä kohtaan kaikkia.
Pois kopeus ja epäluulot heitä!

AARO

Pois, äiti, pois! He mua polkekoot,
en enää tuskaile, en ääntä päästä.
He hengityksen multa kieltäköot,
mä hyvään tahtoon uskon kieltäjäin
ja hengityksen pahan tavan heitän.

ROUVA VESTMAN

Ei ole mieles vielä oikea,
siell' yhä ylentelee mato päätään.
Vaan kunhan oikein toivut, itse näet
ja itse myönnät, kuinka ihmiset
on meille tällävälin hyvät olleet.

AARO

(on silmäillyt kirjeitä ja onnittelukortteja.)
Sen näkee näistä jo, se myöntää täytyy:
he hyvyydess' on vaatimattomat;
ties kuinka kauan hyvää aikoneet
he meille on, vaan hyveen kainous
toteuttamasta aiettaan heit' esti.
Jäi meille neuvonsa — ja vapaus
niin elää kuin voi elää vaivainen.
(Nousee istumaan.)

ROUVA VESTMAN

Myös apu sentään aina ajallaan
on tullut — kunpa kiittää muistaisimme!
Ja nytkin, juuri kun me valitamme,
suur' armo Herran vuotaa ylitsemme —

AARO

Yks armo vain on mulla: nukkua,
unohtaa mitä pyysin —

ROUVA VESTMAN

Et ees kuule —,
jo etkö arvaa — kun jo melkein sanoin —.
Kun Johan Wilhelm meille —

AARO

(vaaleten, vavahtaen.)

Moisioko —?
Siis h ä n se — Herramme ja armomme — ?
(Nousee jaloilleen.)

ROUVA VESTMAN

(purkautuvasti.)

Tään talon saamme hältä lunastaa,
niin suuri asia on tapahtunut.
Nyt mitäs sanot?

KERTTU

(kukkapöydän luota.)

Sehän, sehän ehti —.

AARO

(tuijottaa hetken ääneti; sitten ikäänkuin löysäpäisesti, kipeän iloisesti)

Hei, Herran holhokkeja ollaan siis!
Käy kaikki ympäri ja yhteen tulee —.
Siis hyvän serkun hyyryläisiä!
Mikäpä hätä nyt!

ROUVA VESTMAN

Ei hätää enää.
kun sinä toivut siitä —

AARO

Toki toivun —
sen verran sentään tekee mielikseenkin.

(Vaipuu jälleen sohvalle, puoli-makuulleen.)
Nyt saanhan sata vuotta nukkua,
unohtaa olevani . . .
(Kuumeisesti.)
Äiti, — Kerttu —,
mua älkää yksin jättäkö!
(Kerttu tulee hänen pääpuoleensa.)

ROUVA VESTMAN
Ei, lapsi,
ei lasta koskaan yksin jätetä.

KERTTU
Ma hoidan — kyllä minä Aaron hoidan.

ROUVA VESTMAN
(närkästyen.)
Minunko täytyy katsella vain päältä —?
Mull' eikö enää osaa, arpaa ois —?

KERTTU
(kiepahtaen jälleen kukkapöytään päin.)
No vuorotunnit . .
(Eteisestä kuuluu kopinaa ja Kalle Tikan laulun säveltä:
'Mamma se luuli luuessansa . . .'
TIKKA *itsekin pian sisään, jää uunin luo kaivelemaan piippuaan.)*

AARO
(nostaen taas päätään; kuin humalaisen purkautuvasti.)
Tikka, kuulehan!
Saat muuttaa huomenna. Mä enhän ikääs

sua saata holhota, sen käsittänet.
Ma pian kaiken tilan tarvitsen,
ma aion.. Niin sä töhryinenkin oot
ja suulas, ees-taas sukkulana kuljet.
Tääll' alkaa uusi järjestys.

TIKKA

(on laannut piipun perkuusta, silmät ja suu leveten suureen hymyyn.)

E-hee!

ROUVA VESTMAN

(tulee Tikan luo, supattaa hänelle jotakin korvaan, vie häntä toista huonetta kohti.)

TIKKA

(yhä hyväntuulisena, puoleksi selin.)

Ken päästi valheen, ettei Vesurista
isäntämieheks ois.. Jo vain, jo vain!
Niin juuri, poika, puhdas jälki tee,
tee tilaa serkkuherran saapuessa!
Ma parahiksi ehdin alta pois,
— mes compliments, monsieur! —

(Painuu rva Vestmanin työntämänä, jälleen piippua kaivellen, toiseen huoneeseen.)

ROUVA VESTMAN

(puoliääneen, hätäisesti.)

Hän tuloss' onko?

(Alkaa puolijuoksua puuhata huonetta pikkumaiseen järjestykseen. — Aaro on ensin yrittänyt ponnahtaa jalkeilleen, mutta Kerttu painaa hänet jälleen patjoille.)

KERTTU

Ei huolita. Nyt lapset maata saa,
vain aikuiset nyt vierait' ottaa vastaan.
(Aaro kääntyy huohottaen sohvalla seinään päin.)

ROUVA VESTMAN

Kaikk' ylösalaisin . .

MOISIO

(koputettuaan astuu heti sisään, reippaasti.)
Taas täällä olen,
mut olihan nyt syytä . . —
(Kättelee kuksin käsin vastaan rientävää rva Vestmania.)

ROUVA VESTMAN

(hämillään ja loistaen.)
Tervetullut!

MOISIO

Vai mitä, täti — ? —
(Ottaa käsipuolesta rva Vestmania, joka yrittää jatkaa pöydän järjestelyä.)
Antaa olla vain,
— näin suvun kesken eihän väliä.
(Kumartaa taiturillisesti Kerttulle. ojentaen kättä pöydän yli.)
Valoisaa vappumieltä, kallis neiti!

KERTTU

(hymyillen veikeästi.)
Mitäpäs muuta, herra tirehtööri!

MOISIO

Mut — isäntäkö täällä puuta pitkin?
Vain ruusuin tuoksuun ehkä uupunut —?
vai vielä vaarallisemp' onko tauti?

KERTTU

Ei juuri. Kiitosta vain oudoksuu —

MOISIO

Ah, terveydeks on vain se sairaus!
Ja tottua hän kyllä saakin siihen.

KERTTU

(silittää Aaron hartioita)

Vaan kun ees kiittämään ei jaksa nousta —.

ROUVA VESTMAN

Niin, Aaro-parka, hän on laatuaan —,
ei osaa koskaan olla niinkuin muut.

MOISIO

Ei haittaa mitään!

(Alentaen ääntään.)

— Oikein nukkuu, vai —?
Ma onnitella häntä tahdoinhan
kädestä pitäin . . Oishan sitäpaitsi
taas asiaakin — *i*:ltä piste puuttuu . .
— tai kahdeltakin *i*:ltä — muuten on
molemmat kirjat selvät.

ROUVA VESTMAN
(hyvillään.)

Sehän on . .
Mut eihän kiirehditä — Aaro siihen
päänkipuunsa vain vähän nukahti,
vaan pian noussee —. Käydään istumaan.
On siellä kahvi juuri valmista.
(Kuiskaa jotain Kertulle.)
Tokihan Aaro, kunhan toipuu tuosta,
i:t pilkuttaa — sen verran sentään hänkin —,
niin mun ei tarvitse . . .

(Kerttu hiipii varpaillaan Aaron luota, tuoden hetken kuluttua kahvitarjottimen, sitten leipäkorin.)

MOISIO
(laskien pöydälle papereita.)

En mukanani
ma muuta tuonut kuin nää paperit,
— parasta mit' on mulla tarjota.
Muut kyllä kukat kantaa, arvasinhan.

ROUVA VESTMAN
Voi, voi, sen parempaa ei kukaan vois —!

(Aaro on Kertun hiivittyä pois kohottanut hieman päätään, painanut sen jälleen värähtäen, nousee kuitenkin nyt kalpeana, silmissä hiipuva tuli, menee nyrkkejä ohimoille painaen huoneen toiselle puolen. Rva Vestman katsoo huolissaan, Moisio leppoisaa arvokkuutta tapaillen, kuitenkin kummissaan.)

AARO

Hoi sielunostaja, mä myyn, mä myyn
— pahaisen sieluni myyn joutilaan
sun papereihis — .

MOISIO

(tulee pehmeästi luo.)

Onneksesi, veli!
Vai ehk' et enää mitään kaipaa lisää
sä siihen onneen, mit' oot saanut nyt —?

(Tarjoaa kättä, Aaro ei ole huomaavinaan.)

AARO

Tuo kauppakirjat, tuo, on kiire mulla!

MOISIO

Näin hätäisest' ei sentään, silmät kiinni —

AARO

Nimeni ota, vie, niin kauan kun
ees tähän heikkouteen on voimaa mulla!

MOISIO

On tuolla paperit. Vaan muista aina:
sua neuvoin punnitsemaan ehtoja!

AARO

(rientää heikoin jaloin pöydän luo, kirjoittaa papereihin nimensä.)

Mua ehdot auta ei!

MOISIO

No niin, — ja niitä
kyll' aina parannetaan tarpeen mukaan.

(Kirjoitettuaan nojaa Aaro käden pöytään, katsoo raukeana ulos; Moisio tulee ja laskee käden hänen olalleen, koettaen leikillään peloittaa häntä.)

MOISIO

Ja huomaa, mihin loukkuun läksit nyt:
(naurahtaen)
isännän ikeeseen et ainoastaan,
vaan vielä virkatoimen valjaisiin . .
Ja minun julman johtooni! — Mies-parkaa!
Sua, veli pyhä, vielä varoitan . !

(Aaro seisoo liikahtamatta, kuin ei mitään kuulisi, lähtee sitten toiseen huoneeseen.)

KERTTU

(helakasti.)

Jo kahvi jäähtyy meiltä, hyvät herrat!
(Muut paitsi Aaro istuutuvat kahvipöydän ääreen.)

MOISIO

(voimatuntoisesti.)

Kas niin!

ROUVA VESTMAN

(hykähtäen)

Ei koville se ottanutkaan!

(Puristaen liikutettuna Moision kättä.)

Ei Johan Wilhelm arvaa, kuinka mun
on helppo nyt. En osaa kiittää tästä
tään paremmin.

MOISIO

Mun myös on hyvä olla —
vuoks Aaron ennen muuta —.

ROUVA VESTMAN

Tehdään hyvin!
Kyll' Aarokin viel' yhteen seuraan taipuu.
— Nyt todistajat vain —.

KERTTU

(hypähtää toisen pöydän luo)

Mä yhdeksi.

(Aaro palaa toisesta huoneesta, jäljissään KALLE TIKKA.*)*

AARO

Käy tänne. Tääll' ei aristella suotta,
mun talossani!

TIKKA

(aikoo ensin suoraan toisen pöydän luo, mutta kääntyy sitten esittäytymään Moisiolle.)

Tikka.

MOISIO

(nousten hiukan vastenmielisesti, ojentaen kätensä.)

Moisio.
— Niin, olkaa hyvä, todistakaa meille
ne paperit. —

(Väkinäisesti hymyillen.)

Vaan kuulkaas! — Vesuri,
sua vielä kehoitan, ett' etees katsot!

AARO

(Tikalle.)

Jos osaat lukea, niin etees katso,
puumerkkis mihin pistät!

TIKKA

(vetäisten nimensä papereihin.)

Lempo vie!

AARO

Se veikin sinut jo!

(Moisio on jälleen kääntynyt naisten seuraan. Aaro jatkaa Tikulle puoliääneen, ottaen pöytälaatikosta uutta paperia ja astellen edestakaisin hänen edessään.)

Vaan, mieron mies,
sua haluttaisko joskus astua
yl' oman kynnyksesi omaan kojuus,
ett' ain ei tarvitsis sun muiden luota
pään päälle suojaa anella?

TIKKA

Jo vain!
Kävelis sekin —. Hee, vai gulashiksi
het' aiot, kun saat talon hyppysiis . ?

AARO

Voin lahjoittaa sen sulle, ota, vie!
Mä siirryn kaupunkiin, mua elontyöni
omakseen vaatii — tääll' ei sovi mun —.
Sua sinne tietysti en viedä voi,
tuul'ajollekin taas on paha jättää.

TIKKA

Mut äitimuoris, — herra hallitkoon —?

AARO

Oh, vaikka tänään lähtis kaupunkiin.
— Niin, töhräsormi, huoleti saat haltuus
tään töryn kaiken, — vaikka hinnattakin.

TIKKA

E-hei, en papereilla tyhjillä —!
Täys summa, niinkuin sunkin papereissas!

AARO

En ole summaa katsellut.

TIKKA

Viis siitä.
— No olkoon menneeksi, mä tähän jään.

AARO

(Alkaa täyttää paperia; Tikkakin varustautuu urhokkaasti kynällä.)

Ja lesken tuosta nait.

TIKKA

Sun leskes — tai
sun morsiames kaupass' ehkä seuraa —?

AARO

Sä hänen kättään kerran vuodessa
saat suudella, kun täällä käymme me.

MOISIO

(on höristellyt korviaan, nousee ja tulee katsomaan; rva Vestman hänen takanaan, kädet päällekkäin sydänalan kohdalla.)

Kai selvill' ollaan papereista jo —?

AARO

(ei ole kuulevinaan, alkaa täyttää uutta paperia; hetken kuluttua.)

Sinunkin nimes tänne tarvitaan.
Saat hiukan todistaa.

MOISIO

Vai — todistaa?
Ei taida olla tarpeen, veli hyvä . .

AARO

Niin tarpeen tosin ei, ett'en mä tulis
sun nimettäsi toimeen — vielä kerran.
— Saan tuolta mankon kyllä . .

MOISIO

Jätähän!
Vain paperia tietes tuhlaat turhaan.
Asemaas taivu kerta kaikkiaan,
— kuin mies.

AARO

(nousee kiihkon palo poskillaan.)

Kuin mies mä hirtin itseni.
Nyt silmukka vain kireämmin kaulaan,
niin taivun asemaani kerrassaan.
— Hei, vedä Kalle Tikka, niinkuin mies!

(Ojentaa paperin Tikalle, joka varustautuu vetämään nimeään.)

TIKKA

Mun täytyy, tohtori, mun täytyy, nähkääs!

MOISIO

Ahaa, vai pallosille ruvetaan
talolla heti, kun on käsiin saatu!
Mä pyydän, herrat, lopettakaa pila.

AARO

(tarttuen Moision papereihin, aikoen repiä ne.)

Lopetan silloin tämän pilan myös!

ROUVA VESTMAN

Voi hyväinen! Ei, poika, tule pois,
sun kahvis jäähtyy!

AARO

Kylmänäkin juon sen,
vaan rautani ma taon kuumiltaan,
kun käsiini se jäi.

ROUVA VESTMAN
(surkeasti.)

Vaan minne minä,
kun sinä jätät tielle kerrassaan —?

KERTTU
(vähemmän surullisesti.)

Ja minä — minutkin nyt myyt sä kai?

AARO

Oo, virass' ollaanhan me kaupungin
ja säädyn jälkeen asutaan ja syödään,
vain silkiss' äitimuori siellä käy,
— jok' aamu suuriin sukulaisiin kulkee.

TIKKA
(menee notkeasti rva Vestmanin luo, laskee kätensä hänen lapaluulleen, sitten tarttuu lähelle tullutta Kerttuakin käsipuoleen.)

Ja sunnuntaisin tänne meidän luo
tulette lepäämään —

ROUVA VESTMAN
(kääntyy murheellisena poispäin.)

Voi kuitenkin!

AARO

Mä enhän muuta taida, tahdo en,
ei sovi mulle muu —.

MOISIO

(Tikan puoleen.)

Mut teille sopii —?
Te rohkenette vastuullenne ottaa —?

TIKKA

(puoliääneen.)

Ei hätää, pois ma kaupan peruutan,
kun katumoilleen kääntyy kauppias.

MOISIO

(rva Vestmanin luo, lohduttaen, taputtaen.)

No niin, ei hätää kaupungissakaan,
vähäisen aikaa toki viihtyy siellä.

ROUVA VESTMAN

(pysähtyen oven suuhun.)

Ei Aaro palaa, kun näin lähtee kerran,
— ma vainaana ees saisin palata.!

AARO

(ikäänkuin itsekseen.)

Yks ikähän vain alttiina on tässä.
Vaikk' aidan vitsana —

MOISIO

Nyt, herrasväki,
ei muuta jäljellä kuin harjakaiset.
Mä pyydän tarjota ne, ystävät.

(Kerttu niiaa, rva Vestman myhähtää hajamielisesti. Aaro on jälleen vaipunut sohvan kulmaan erilleen.)

MOISIO

Siis, täti, kaupunkia katsahdamme,
ei meitä pure se!

ROUVA VESTMAN

Ei, ei kai nyt!

TIKKA

(jonka Moisio on unhoittanut selkänsä taa, astuu näkyviin.)
Saan kiittää, mutta valitettavasti
en voi ma —

MOISIO

(kääntyen, ivallisesti)
M u n on valitettava!

KERTTU

(Aarolle hetken kuluttua.)
No, poju — ?

AARO

Min' en lähde minnekään,
— en ennenkuin mua vaatii — e l o n t y ö n i.

(Moisio menee hartioitaan kohautlaen oikeanpuoliseen ikkunaan. Ja Tikka noutaa maalausvehkeensä vasemman ikkunan ääreen, alkaen siellä salavihkaa maalata Aaroa.)

KERTTU

Jopahan oot! Kun onnistumaan lähdet,
et lähde minnekään, et piittaa mistään;
— minutkin heti unohdat!

(Aaro katsoo häntä pitkään, raukean kysyvästi.)

KERTTU

Niin teet!
Vai kuka mulle tanssikengät tarjos?

AARO

Ah!

KERTTU

Huokauksella et pääsekään,
kun itsekin niin paljon tänään sait!

AARO

(kaivaa pöydälle kukkaronsa sekä lantteja liivintaskustaan; palaa sitten edelliseen asentoonsa, kietoen oikean käsivartensa otsansa yli.)

KERTTU

(avaa kukkaron, laskee rahat, heittää pois halveksien.)
Kas niin! Kyll' oisit voinut pitää sanas,
jos oisit huolinut — !

MOISIO

Ei siitä enää!
Nyt pikkuseikkoihin ei takerruta,
tää sovun, sovittelun päivä on.
(Mennen Aaron luo.)
Nyt, veli, mennään vappukenkäin ostoon,
ja muust' ei huolita —
(Aaro ei puhu, ei pukahda.)
Sa valtuutat
siis minut siihen puolestas —? No hyvä!
Tään palveluksen mielelläni teen.
— Ja täti kun on kolmantena vielä —

ROUVA VESTMAN

(joka tällävälin on käynyt puoleksi muuttamassa pukua: hame musta, arkiröijy, — seisoen taas ovensuussa.)
Ei tädistä nyt ole lähtemään,
niin tuli heikkous —. Te menkää, nuoret.

MOISIO

(mennen hänen luokseen, laskien taas kätensä hänen harteilleen.)
Tää kovin ikävästi kävikin.
Vaan levättävä on, kun heikoks kääntyy.
— Vain kaksi lähtijää siis meitä on?

(Kerttu on mennyt naulakon luo pukemaan päällystakkia ylleen; Moisio ottaa palttoonsa, pysähtää, saatuaan jonkun idean, puhuu hiljaa Kertulle, joka heittää kalossit jaloistaan ja menee nopeasti toiseen huoneeseen. — Samassa koputetaan, ja kohta astuu sisään TANHUA, *liukuen kuin*

varjo ja hiukan viluisen näköisenä, käärö kainalossaan. Rva Vestman vetäytyy pois.)

TANHUA

(hiukan hätäisesti.)

Ah — hyvää päivää, herrat! Hetken vain
taas häiritsen mä teitä.

MOISIO

(jäykästi kumartaen.)

Hyvää päivää!

(Aaro on ikäänkuin horroksistaan havahtuen sujahtanut ylös, kaartaa riippuvin käsin oven-vastaiseen nurkkaan; entistään kalpeampi, miltei vapiseva; jää ääneti.)

TANHUA

Mä läksin jalan, mutta tiellä täytyi
ajuri ottaa, nähkääs, autot voivat
siell' aivan yli ajaa ihmisen.
(Hetken kaikki vaiti; Tanhua edelleen.)
— Mut enpä pitemmälti keskeyttää
halua herroja. — Vain vappu-'Soihdun'
avustajallemme ma kiitokseksi
tuon ensiluokkaisesta avusta.
Se tulee huomiota herättämään,
voin vakuuttaa — ja on jo herättänyt!
(Vie käärön Aarolle, laskien sen toiselle pöydälle.)
Se lajiaan on verratonta meillä,
se vappumieltä säihkyy. — Ah, suo anteeks,
en sentään puhett' aio —. Kiitos vain!

Mut aioin jälleen puolees kääntyä,
meit' että autat helluntainkin yli
runolla heleällä!

AARO
(ivallisesti.)
Miksi en,
niin, miksi en.
(Tanhua katsoo pitkään.)

AARO
(osoittaa Moisiota.)
Vain tältä herralta
jos luvan saat — tee hälle tilaus.

MOISIO
(ojentavasti.)
Minulle — ? Mik' oon minä välittäjäs?!

AARO
Ruumiini, sieluni oot valtias,
oi herra! Tilaa multa mitä mielit,
mä teen — mua käske, minä tottelen.

MOISIO
(lyöden leikiksi.)
No niin, ma luvan annan: teitä saa
hän auttaa vielä yli helluntain.

TANHUA
(kärkevästi.)
Mut ei sen koommin — ? Kiitos siitäkin.

MOISIO

Sen koomminkin viel' ehkä — miten nähdään,
— asianhaarain mukaan kulloinkin
ja sopimusten mukaan.

(KERTTU tulee, piiloittaen selkänsä taa myrttiseppelettä; hänen jäljissään väsyneenä äiti, jäädén kädet päällekkäin oven suuhun.)

TANHUA

(Aarolle.)

Kiitos, veli!
Hyvästi, herrasväki!

MOISIO

(kumartaa vastaan, pysäyttää hänet kuitenkin ovelle, ojentaen kättään, huudahtaen.)

Hetki vielä!
Niin ei kai kiire, herra kirjailija?
Nyt ilonpäivä, juhlapäivä tääll' on.

TANHUA

Ken sankar' on — te, herra tohtori?
— Todella — kukkia! Ma onnittelen.
(Kylmä kumarrus.)

MOISIO

Vain runoilijat sankareista käy.
(Viittaa Aaroon.)
— On meillä syytä kaksin-, kolminkerroin
nyt häntä sankarina juhlia.

(Menee Aaron luo, joka seisoo kuin unenhorteessa, ottaa häntä lempeästi hymyillen käsivarresta ja taluttaa keskilattialle Kertun eteen, kasvot katsomoon päin. Jatkaa Aarolle.)

Ja tänään, rakas veli, saat kuin saatkin
sä vähän sietää, kun sua juhlitaan;
saat sietää myös mun puhettani hiukan.
Pois hetkeks kainous, pää korkealle!

(Kokoontuvat puolikaareen hänen sivuilleen, rva Vestman ja Tikka äärimmäisiksi oikealle; Kerttu tuo esiin seppelen.)

Sä synnynnäinen vappurunoilija,
on voittos tänään kolminkertainen:
täst' alkain eduskunta-kelpoinen
oot iältäsi — valmis kansan työhön;
ja kansas sydämiä laulullas
sa juuri alat valloitella jälleen;
vaan suurin voitto, itsensä kun voittaa:
sä senkin voiton, tuimaan taisteltuas,
oot saavuttanut, sen me todistamme.

(Viittaa Kertulle, joka nostaa seppelen Aaron päähän ja nojaa sitten koristeellisesti sulhastaan vasten.)

Ja kolmin seppelöimme sinua
me — äitis, morsiamesi ja minä:
nää lehvät äitis lempi-myrtistään
soi seppeleeksesi, ja morsiames
ne viehkeänä painaa päähäsi;
ja minä — niin, mä säästän sua nyt,
niin juhlastas et muuta muistaa voi:
se voittojuhlaks oli vaatimaton

ja kaunis juuri vaatimattomuuttaan.
— Ja minäkin jos sepittää saan säkeen:

Lie ensi voittojuhlas, veli, tää,
ei viimeiseks se jää, oi seppelpää!

(Alkavat hiljaisen liikutettuina onnitella ja hyvästellä Aaro Vesuria, joka jää seisomaan paikalleen avuttomana.)

Esirippu.